

Arvio Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaavaluonnoksen
vaikutuksista Vantaanjoen ja Vanhankaupunginlahden
Natura-alueiden luontoarvoihin

8.11.2024

Rauno Yrjölä, Timo Metsänen, Sonja Still

SISÄLLYS:

1. JOHDANTO.....	3
NATURA-ARVIOINTI JA SEN TARPEELLISUUS	6
VAIKUTUSTEN MERKITTÄVYYDEN ARVIOINTI	8
YHTEISVAIKUTUKSET	8
LIEVENTÄMISTOIMET	8
2. AINEISTO, MENETELMÄT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT.....	9
3. NATURA-ALUEIDEN KUVAUS	10
VANTAANJOKI	10
<i>Luontodirektiivin liitteen II lajit.....</i>	<i>11</i>
VANHANKAUPUNGINLAHDEN LINTUVESI.....	11
<i>Alueen pääluontotyyppien osuudet.....</i>	<i>14</i>
<i>Luontodirektiivin luontotyypit</i>	<i>14</i>
<i>Luontodirektiivin liitteen II lajit.....</i>	<i>14</i>
<i>Lintudirektiivin liitteen I lajit.....</i>	<i>14</i>
4. HANKKEEN KUVAUS.....	16
5. MUUT HANKKEET, JOILLA SAATTAO OLLA YHTEISVAIKUTUKSIA NATURA-ALUEESEEN	19
6. MAHDOLLISET VAIKUTUKSET JA VAIKUTUSALUE.....	21
7. ARVIO HANKKEEN VAIKUTUKSISTA NATURA 2000 ARVOIHIN	22
8. YHTEISVAIKUTUSTEN MERKITTÄVYYDEN ARVIOINTI JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT	31
9. VAIKUTUSTEN LIEVENTÄMINEN.....	42
10. SEURANTA	48
11. YHTEENVETO LUONTOVAIKUTUKSISTA JA SUOSITUKSET	49
12. KIRJALLISUUS	51

Ympäristötutkimus Yrjöla Oy, Nuijamiestentie 5 C, 00400 Helsinki. www.yrjola.fi

Luontoselvitys Metsänen Oy, Rudolfintie 14, 00870 Helsinki. www.metsanen.com

1. Johdanto

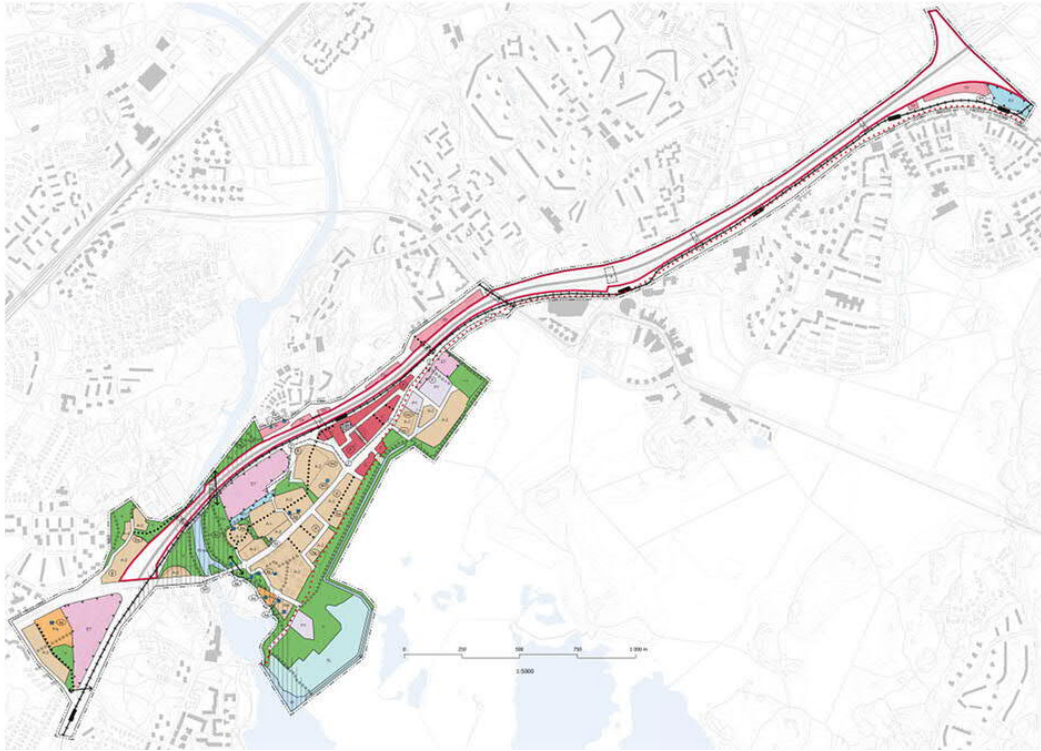
Työn tarkoitus on arvioida Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaavan toteuttamisen vaikutukset Natura-alueisiin olemassa olevan lähtöaineiston pohjalta. Kyseessä on luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n ja 39 §:n mukainen Natura-arviointi (Edita Lakitieto Oy, 2024).

Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaavoitus on käynnistynyt vuonna 2022. Osayleiskaavoitusta valmistelevat suunnitteluperiaatteet hyväksyttiin maaliskuussa 2023 ja kaavaluonnos maaliskuussa 2024.

Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaavassa Koskelan ja Kehä I väliselle, Lahdenväylän ja tulevan Viikin–Malmin pikaraitiotien varteen sijoittuvalle alueelle suunnitellaan kaupunkirakenteen uudistamista. Viikinrannan pienteollisuusalue muuttuu kantakaupunkimaiseksi asuinalueeksi. Lahdenväylälle tutkitaan toimenpiteitä sen ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Alueelle arvioidaan osayleiskaavan ohjaaman asemakaavoituksen mahdollistavan noin 7 000 uutta asukasta.

Alueella on voimassa Uusimaa-kaava, joka ohjaa yleiskaavan laatimista.

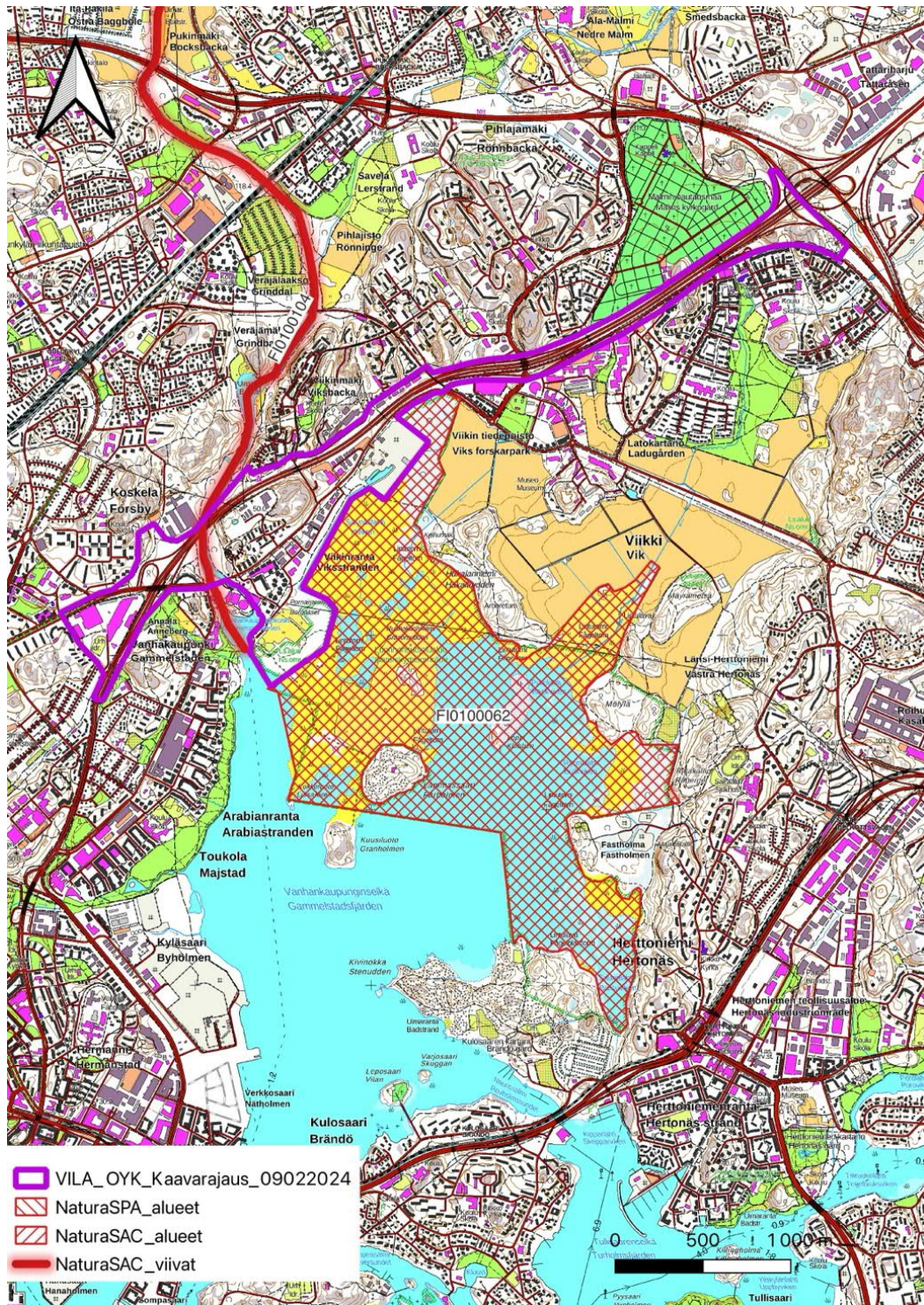
Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaava-alueella voi olla vaikutusta kahteen Natura 2000 -alueeseen, Vantaanjokeen sekä Vanhankaupunginlahden lintuvesialueeseen. Osayleiskaava-alue sijoittuu aivan näiden Natura-alueiden viereen, Vantaanjoen alue kulkee osayleiskaava-alueen halki. Molemmilla alueilla on merkittäviä luontoarvoja. On mahdollista, että yleiskaavan mahdollistamalla, alueen rakentamisella voi olla sekä väliaikaisia, että pysyviä vaikutuksia läheisiin Natura-alueisiin. Siksi osayleiskaavasta on tehtävä Natura-arviointi, jossa selvitetään, ovatko hankkeen vaikutukset Natura-alueiden luontoarvoihin merkittäviä. Lisäksi selvitetään, ovatko mahdolliset merkittävät haitalliset vaikutukset luontoarvoihin vältettävissä lieventämistoimilla. Lopuksi annetaan arvio hankkeen vaikutuksesta erikseen molempiin Natura-alueisiin ja arvioidaan, onko hanke toteutettavissa niin, ettei merkittäviä negatiivisia vaikutuksia Natura-alueiden luontoarvoille jää.

Kuva 1–1. Osayleiskaavan alue.

Kuva 1–2. Näkymä Lahdenväylän sillalta Helsingin keskustaan päin. Vanhankaupunginlahden Natura-alue on vasemmalla Viikintien takana, Viikinmäki oikealla.

Kuva 1–3. Kaavarajaus ja lähimmät Natura-alueet. Kartta: Maanmittauslaitos.

Natura-arviointi ja sen tarpeellisuus

Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaan *arviointivelvollisuus* koskee valtioneuvoston päätöksissä lueteltuja alueita, joita on päätetty ilmoittaa lintudirektiivin mukaisiksi SPA-alueiksi tai ehdottaa luontodirektiivin mukaisiksi SCI-alueiksi tai jotka on jo sisällytetty komission päätöksellä Natura 2000 -verkostoon.

Arviointivelvollisuus syntyy, mikäli hankkeen vaikutukset a) kohdistuvat Natura –alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin, b) ovat luonteeltaan heikentäviä, c) laadultaan merkittäviä ja d) eivätkä ole objektiivisten seikkojen perusteella poissuljettuja.

Luonnonsuojelulain 34§ käsittelee heikentämiskieltoa. Sen mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää (Edita Lakitieto Oy, 2024).

Mäkelä & Salo (2023) ovat esittäneet Natura-arviointiin johtavat perustelut seuraavassa kaaviossa. Viikinrannan-Lahdenväylän-osayleiskaavan osalta merkittäviä vaikutuksia voi olla, joten hankkeessa tehdään tämä Natura-arvio.

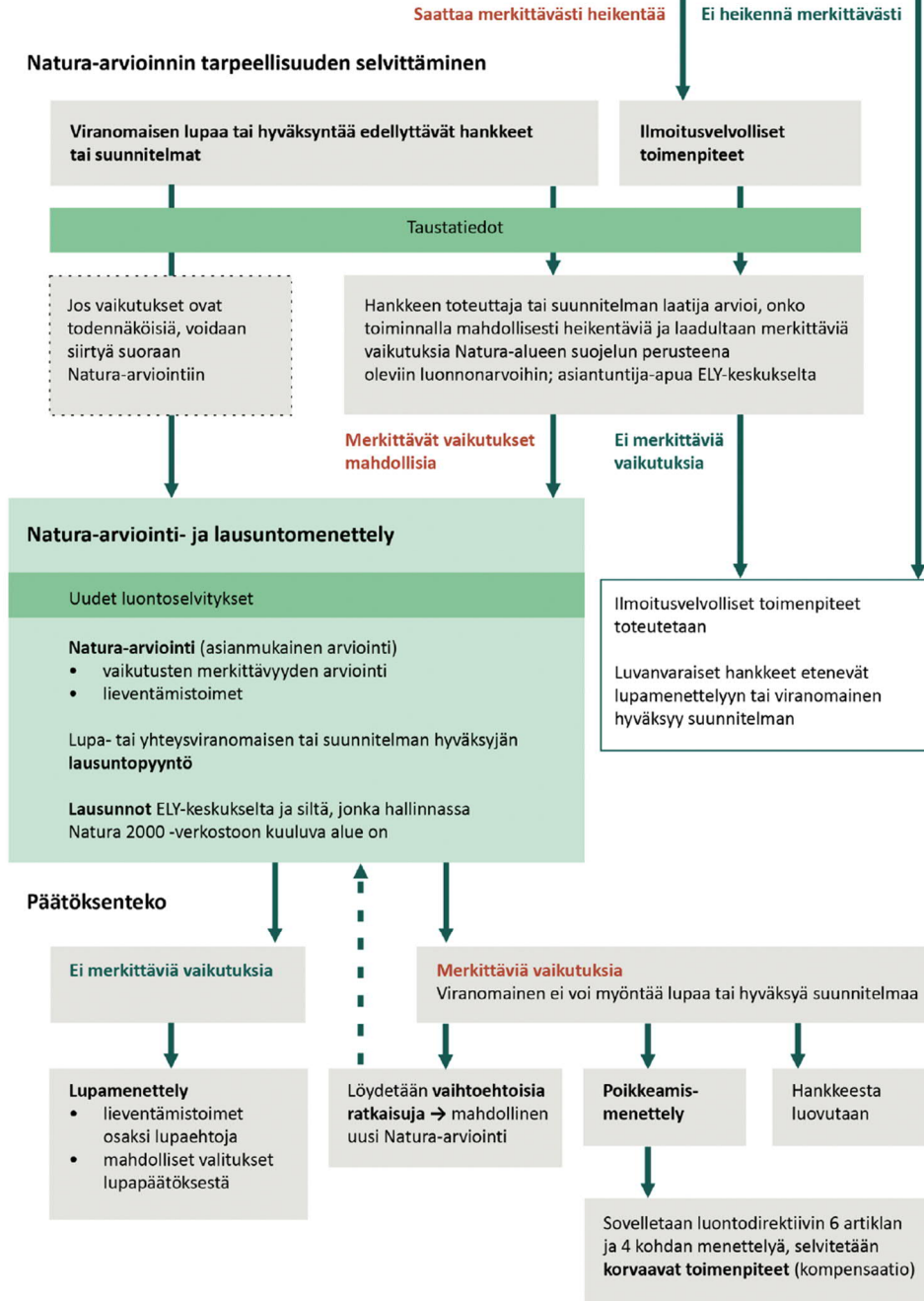
Vaikka Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaava-alueen suunniteltu toiminta tapahtuu Vantaanjoen siltarakentamista lukuun ottamatta Natura-alueiden ulkopuolella, ja vaikutukset ulottuvat vain osaan Natura-alueiden pinta-alasta, on suunnitelman välittömien ja välillisten vaikutusten arvioitu vaikuttavan Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin lajeihin. Vaikutukset voivat olla suojeluarvoja heikentäviä ja mahdollisesti merkittäviä, eikä niitä voida yksiselitteisesti sulkea pois, joten vaikutusten arviointi tehdään varsinaisena Natura-arviointina.

Luonnonsuojelulain 34 §:n heikentämiskielto:

Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää

Luonnonsuojelulain 37 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden selvittäminen

Erilaiset toimenpiteet, jotka eivät edellytä viranomaisen päätöstä tai lupaa tai viranomaiselle ilmoittamista

Kuva 1–4. Natura-arviointiin johtavat perustelut. Jos arviossa todetaan, että merkittävää haittaa ei ole, voidaan siirtyä lupaprosesseihin (Mäkelä & Salo, 2023).

Vaikutusten merkittävyyden arviointi

Luontoon kohdistuvien vaikutusten arviointiin on kehitetty erilaisia arviointikriteerejä. Hankkeiden luontovaikutusten merkittävyyden arviointiin osatekijöiden avulla on kehitetty ARVI-lähestymistapa (Marttunen *et al.*, 2016). Vaikutuksen merkittävyys koostuu muutoksen suuruudesta ja vaikutuskohteen herkkyydestä, jotka puolestaan muodostuvat useammasta osatekijästä. Niitä samoja kriteerejä voi soveltaen käyttää Natura-arvioinnissa, kun arvioidaan, onko hankkeen vaikutus johonkin lajiin tai luontotyyppiin merkittävä vai ei. Varsinaiseen Natura-arvioinnin loppupäätelmään, ovatko vaikutukset merkittäviä vai ei, ne eivät suoraan sovellu (Mäkelä & Salo, 2023).

Lajin tai luontotyypin osalta arvioidaan esimerkiksi luontotyyppikohteen herkkyyttä, käyttäen osatekijöinä luontotyypin arvoluokkaa ja sen alttiutta muutoksille. Harvinaiset ja muutoksille alttiiden luontotyyppien herkkyys on erittäin suuri, vastaavasti yleisten ja ihmistoimintaa kestävien luontotyyppien herkkyys on vähäinen. Seuraavaksi arvioidaan hankkeen osalta sen aiheuttaman muutoksen voimakkuutta, laajuutta ja myös ajallista kestoa. Niiden perusteella luokitellaan muutoksen suuruus, joka voi olla erittäin suuresta negatiivisesta muutoksesta erittäin suureen positiiviseen muutokseen.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksilla tarkoitetaan yleensä vaikutuksia, joita eri hankkeet tai toiminnot voivat yhtä aikaa aiheuttaa luonnonympäristöön. Osa toiminnoista saattaa olla sellaisia, että ne eivät yksin tarkasteltuna kenties vaikuta merkittävästi Natura-alueen luontoarvoihin, mutta yhdessä tarkasteltuna merkittäviä vaikutuksia voi syntyä.

Mäkelä & Salo (2023) ovat määritelleet yhteisvaikutuksiksi monista erilaisista toiminnoista syntyviä samankaltaisia yhteisvaikutuksia aiheuttavia häiriöitä, kuten melua, tärinää, estevaikutuksia sekä päästöjä ilmaan tai vesiin. Tästä syystä yhteisvaikutuksia selvittäessä on otettava huomioon myös muut kuin tarkasteltavan hankkeen tai suunnitelman kanssa samantyyppiset hankkeet tai suunnitelmat. Yhteisvaikutuksina on otettava huomioon myös hankkeiden ja suunnitelmien väliset vaikutukset, ei pelkästään hankkeiden välisiä tai suunnitelmien välisiä vaikutuksia. Esimerkiksi Natura-arvioinnissa voidaan tarkastella Natura 2000 -aluetta sivuavan kaavan ja saman alueen toiselle puolelle sijoittuvan hankkeen yhteisvaikutuksia.

Lieventämistoimet

Jos hankkeessa on esitetty luontoon kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventämistoimia, niiden vaikutus voidaan ottaa huomioon Natura-arviossa. Toisaalta jos niitä ei hankkeessa ole esitetty, Natura-arvioinnissa niitä voidaan esittää, ja sen jälkeen arvioida ovatko haitalliset vaikutukset vielä merkittäviä, jos lieventämistoimet huomioidaan. Tavallisimpia lieventämistoimia esimerkiksi

lintuvesialueiden ympäristössä ovat voimakasta melua aiheuttavien työvaiheiden ajoittaminen lintujen lisääntymiskauden ulkopuolelle.

2. Aineisto, menetelmät ja epävarmuustekijät

Luontotiedot on kerätty Vantaanjoen ja Vanhankaupungin lintuveden voimassa olevista Natura-tietolomakkeesta sekä mm. Vanhankaupunginlahden hoito- ja käyttösuunnitelmasta, ja Metsähallituksen ja Helsingin kaupungin luontotietoaineistoista. Metsähallituksen toimittamat Natura luontotyyppitiedot ovat vuodelta 2019 ja Helsingin kaupungin vuodelta 2014. Mitään uusia luontoselvityksiä Natura-arviointia varten ei ole tehty.

Tämän Natura-arvioinnin ohjeistuksena on käytetty pääasiassa seuraavia lähteitä:

- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023 (Mäkelä & Salo, 2023).
- Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites. Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC (European Commission. Directorate General for Environment, 2022)

Lisäksi apuna on käytetty direktiivilajien ohjeistuksia ja Helsingin kaupungin omia ohjeita direktiivilajien huomioimiseen (Erävuori, Lammi & Vauhkonen, 2017, Nieminen & Ahola, 2017). Vaikutuksia on arvioitu asiantuntija-arviona. Hanketta ja toisaalta tietoa alueen lajistosta on tarkasteltu rinnakkain ja arvioitu onko merkittävä vaikutus mahdollinen tai tarvitaanko vielä lisäselvityksiä.

3. Natura-alueiden kuvaus

Vantaanjoki

Koodi	FI0100104
Kunta	Helsinki, Vantaa, Nurmijärvi, Tuusula
Pituus	59 km
Aluetyyppi	SCI

Alueen kuvaus

Vantaanjoen vesistöalue sijaitsee Uudellamaalla ja eteläisessä Hämeessä. Natura 2000 –alueeseen kuuluu ainoastaan Vantaanjoen pääuoman 59 km pituinen osa. Kokonaisuudessaan joki on pituudeltaan 99 km, leveydeltään 10–50 m ja pudotuskorkeus on yhteensä 110 m. Sen pääuoma, Vantaanjoki, alkaa Hausjärveltä Lumme- ja Erkylän järvistä ja laskee mereen Vanhankaupunginlahdella Helsingissä. Joessa on yli neljäkymmentä koskea ja siihen laskee useita sivujokia.

Vantaanjoen vaikutusalueella asuu yli miljoona ihmistä. Joki mutkittelee paikoin tiheään asuttujen kaupunkien ja taajamien halki ja paikoin pelto- ja kulttuurimaisemien lävitse. Jokilaakson maaperä on pääasiassa ravinteikasta savea ja metsät reheviä lehtoja. Vantaanjokilaakson eteläisin osa on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

Ihminen on satojen vuosien ajan muuttanut joen luonnontilaa mm. rakentamalla, ruoppaamalla ja patoamalla jokea. Nämä toimet ovat vaikeuttaneet kalojen liikkumista ja nousua jokeen. Pelloilta ja ojitetuilta soilta valuvat ravinteet, kiintoaines sekä asutuksen ja teollisuuden likavedet ovat rehevöittäneet ja lianneet jokea. Huonoimmillaan veden laatu oli 1970-luvun lopulla.

Vantaanjokea on kunnostettu mittavilla hankkeilla. Vesiensuojelutoimilla on jokialueesta luotu tärkeä virkistysympäristö. Kalaistutukset ja noususteiden poistaminen ovat mahdollistaneet kalakannan elpymisen.

Yhtenä perusteena Natura-alueen perustamiselle on joessa esiintyvä luontodirektiivin simpukkalaji vuollejokisimpukka (*Unio crassus*), joka on Suomessa uhanalainen ja rauhoitettu.

Vuollejokisimpukalla tärkeitä elinympäristöjä ovat koskien alapuoliset virtajaksot, virtasuvannot ja nivat. Vantaanjoen alueella elävän populaation kooksi on arvioita vähintään 2 miljoonaa yksilöä ja se

on merkittävin vuollejokisimpukan esiintymä Suomessa. Joen suurin kuormittaja on tällä hetkellä peltoviljely, josta huuhtoutuva kiintoaines rajoittaa vuollejokisimpukan kannan kokoa.

Myös luontodirektiivin lajeista saukkoa (*Lutra lutra*) esiintyy säännöllisesti Vantaanjoen pääuomassa.

Suojelun toteutuskeinot

Suojelutavoitteet toteutetaan vesilain ja ympäristölain nojalla.

Koodi	Luontotyyppiluokka	Peittävyys %
N06	Sisävedet: järvet ja lammet sekä virtaavat vedet	100

Luontodirektiivin liitteen II lajit

1355	<i>Lutra lutra</i>	saukko
1032	<i>Unio crassus</i>	vuollejokisimpukka

Vanhankaupunginlahden lintuvesi

Koodi	FI0100062
Kunta	Helsinki
Pinta-ala	316 hehtaaria
Aluetyyppi	SCI ja SPA

Alueen kuvaus

Vanhankaupunginlahti on laaja ruovikkoinen merenlahti Vantaanjoen suistossa.

Vesikasvillisuusalueet, luhdet ja rantaniityt muodostavat laajoja vyöhykkeitä. Reunametsät ovat reheviä tervaleppäluhtia. Yhdessä läheisten peltojen kanssa alue muodostaa luonnoltaan monimuotoisen ja etenkin linnustolle erittäin tärkeän alueen. Suurin osa Natura-alueesta on jo perustettua luonnonsuojelualuetta.

Lahden vedenlaatua ovat heikentäneet jätevedet. Laatu on viime vuosina parantunut, kunnes talvella 1996 Helsingin kaupungin jätevesiä jouduttiin taas johtamaan lahteen purkutunnelin sortuman

vuoksi. Jätevesipäästöistä ei kuitenkaan havaittu aiheutuvan haittaa linnustolle, sillä se tapahtui kasvukauden ja tulva-ajan ulkopuolella.

Alueella on seurattu jatkuvasti linnustoa, veden laatua, pohjaeläimistöä ja lampareiden kasvillisuutta, joten se on merkittävä myös tieteellisen tutkimuksen kannalta. Alue on erittäin tärkeä virkistys- ja luontoharrastuskohde pääkaupunkiseudulla. Rannoilla on luontopolkuja ja lintutorneja.

Alue on kansainvälisesti merkittävä kosteikkolinnuston suojelualue, jonka arvo on hoitotoimenpiteiden ansiosta edelleen kasvamassa. Suurin osa alueesta kuuluu kansainväliseen kosteikkojen suojelusopimukseen eli ns. Ramsar-kohteisiin ja kansainvälisesti arvokkaisiin lintualueisiin (IBA).

Vanhankaupunginlahden kosteikkolinnustossa on useita lajeja, joiden parimäärä ja tiheys ovat huippuluokkaa Suomessa. Linnustollisesti tärkeä alue on kokonaisuus, johon kuuluvat kosteikko, rantaniityt, lähiseudun pellot sekä rantametsät eli hieman laajempi alue kuin varsinainen Natura-kohde.

Luontotyyppiltään suurin osa alueesta kuuluu jokisuistoihin, sillä Vantaanjoki tuo lahteen makeaa vettä. Rannoilla on myös edustavia metsäluhtia, joilla kasvaa tervaleppää. Laajat järviruokovaltaiset luhdet kuuluvat luontotyyppiin vaihettumissuot ja rantasuot. Osaa rantaniityistä hoidetaan laiduntamalla, joten ne ovat perinnebiotooppeina merkittäviä. Purolahden pohjukan rantaniitty on luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi perinnebiotoopiksi.

Pesimälinnusto on runsas ja monipuolinen, ja alue on erittäin merkittävä linnuston muutonaikainen levähdyspaikka. Alueella pesii ja levähtää useita uhanalaisia ja harvinaisia lintulajeja.

Viime vuosina alueen merkitys on hieman muuttunut eri linturyhmien osalta. Lokkilinnut ovat vähentyneet, koska naurulokkikolonia on hävinnyt, kuten on tapahtunut monilla muillakin maamme lintuvesillä. Sen sijaan pesivien ja levähtävien kahlaajien määrät ovat nousseet, koska rantaniityjä on alettu hoitaa.

Sorsalintujen osalta suuria muutoksia ei ole tapahtunut, vaan lahti on säilyttänyt arvonsa. Laajoissa ruovikoissa elää runsaasti myös varpuslintuja. Lahdella on alkanut pesiä lajeja, jotka ovat vasta kotiutumassa Suomeen, mm. sitruunavästäräkki, viiksitimali ja pussitiainen. Vanhankaupunginlahden viiksitimalipopulaatio on Suomen suurin ja toimii merkittävänä leviämiskeskuksena.

Natura 2000-alueella koko pesimälinnuston lajimäärä pysyi samansuuruisena läpi 2000-luvun. Vuoden 2012 laskentatulosten mukaan alueella pesi 68 lajia ja yhteensä 1033 lintuparia, joista vesilintujen osuus oli 14 lajia ja 233 paria.

Suomen arvokkaimpien lintuvesien suojelupistearvot ovat yli 100 pistettä. Vanhankaupunginlahden suojelupistearvo on vaihdellut 188–234 pisteen välillä vuosina 2004–2012. Suojelupistearvo on viime vuosikymmenen aikana noussut selvästi tehokkaiden kunnostus- ja hoitotoimien ansiosta.

Alue on tärkeä linnuston tutkimuksen kannalta, sillä seurantoja on pitkältä ajalta. Alueella on tutkittu myös mm. orvakkasieniä, jotka kasvavat lehtipuuryteiköissä ja rantojen pienillä oksilla ja rungoilla. Orvakkalajistosta on löytynyt useita harvinaisuuksia.

Lahden jätevesikuormitus väheni merkittävästi vuonna 1987, kun Viikin puhdistamon vedet ohjattiin muualle. Maatalouden aiheuttama hajakuormitus jatkuu edelleen.

Suojelutavoitteen määrittely:

Kaikki tietolomakkeen taulukoissa 3.1 ja 3.2 mainitut luontotyyppit ja lajit (lukuun ottamatta edustavuudeltaan luokkaan D luokiteltuja luontotyyppejä ja populaation merkittävyyden osalta luokkaan D luokiteltuja lajeja) kuuluvat alueen suojeluperusteisiin ja kaikkien niiden suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa.

Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään hoitotoimenpiteillä,
- luontotyyppin tai lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein.

Suurin osa alueesta on Helsingin kaupungin omistamaa luonnonsuojelualuetta. Pieni osa on asetuksella rauhoitettua valtionmaata. Natura-alue ei muuta näiden rauhoitusmääräyksiä.

Alueeseen kuuluu lisäksi valtion omistama Purolahden pohjukka alueen koilliskulmassa, jolle luonnonsuojelualuetta on suunniteltu laajennettavaksi.

Alueen pääluontotyyppien osuudet.

Koodi	Luontotyyppiluokka	Peittävyys %
N02	(Vuorovesijoet), jokisuistot, mutakentät, hiekkakentät ja laguunit eli fladat ja kluuvit sekä laguuninomaiset lahdet	90
N07	Suot ja rantakasvillisuus	5
N10	Kosteat ja tuoreet niityt	5

Luontodirektiivin luontotyypit

Koodi	Nimi	Pinta-ala (ha)	Edustavuus
1130	Jokisuistot	300	Hyvä
1630	Merenrantaniityt*	0,2	Merkittävä
6430	Kosteat suurruohoniityt	2	Merkittävä
7140	Vaihtumissuot ja rantasuot	154	Merkittävä
9010	Luonnonmetsät*	14,3	Hyvä
9050	Lehdot	1,4	Merkittävä
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet	1,5	Merkittävä
9080	Metsäluhdat*	10	Hyvä

*= erityisesti suojeltu luontotyyppi

Luontodirektiivin liitteen II lajit

Koodi	Nimi
1042	Täplälampikorento

Lintudirektiivin liitteen I lajit

Koodi	Nimi	Koodi	Nimi
A004	Pikku-uikku	A146	Lapinsirri
A006	Härkälintu	A147	Kuovisirri
A007	Mustakurkku-uikku	A150	Jänkäsirriäinen
A021	Kaulushaikara	A151	Suokukko
A028	Harmaahaikara	A152	Jänkäkurppa
A037	Pikkujoutsen	A154	Heinäkurppa
A038	Laulujoutsen	A156	Mustapyrstökuiri
A039	Metsähanhi	A157	Punakuiri
A045	Valkoposkihanhi	A161	Mustaviklo
A048	Ristisorsa	A162	Punajalkaviklo
A051	Harmaasorsa	A166	Liro
A054	Jouhisorsa	A169	Karikukko
A055	Heinätavi	A170	Vesipääsky

Koodi	Nimi		Koodi	Nimi
A056	Lapasorsa		A177	Pikkulokki
A059	Punasotka		A190	Räyskä
A061	Tukkasotka		A193	Kalatiira
A062	Lapasotka		A194	Lapintiira
A065	Mustalintu		A195	Pikkutiira
A068	Uivelo		A197	Mustatiira
A075	Merikotka		A215	Huuhkaja
A081	Ruskosuohaukka		A217	Varpuspöllö
A082	Sinisuhaukka		A220	Viirupöllö
A084	Niittysuhaukka		A222	Suopöllö
A094	Kalasääski		A229	Kuningaskalastaja
A096	Tuulihaukka		A239	Valkoselkätikka
A099	Nuolihaukka		A241	Pohjantikka
A103	Muuttohaukka		A258	Lapinkirvinen
A119	Luhtahuitti		A260	Keltävästäräkki
A120	Pikkuhuitti		A264	Koskikara
A122	Ruisrääkkä		A272	Sinirinta
A123	Liejukana		A298	Rastaskerttunen
A127	Kurki		A320	Pikkusieppo
A140	Kapustarinta		A338	Pikkulepinkäinen
A143	Isosirri		A608	Sitruunavästäräkki
A145	Pikkusirri		A640	Selkälokki, alalaji fuscus

4. Hankkeen kuvaus

Hankkeen kuvaus on Helsingin kaupungin tekemistä selvitysraporteista (Kunnas, 2023, 2024).

Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaavalla laajennetaan kantakaupunkia Lahdenväylän suunnassa Viikin–Malmin pikaraitiotien varressa sekä eheytetään yleiskaavallinen kokonaisuus Korkeimman hallinto-oikeuden Yleiskaavasta 2016 kumoamalta osalta. Alueesta suunnitellaan monipuolinen, urbaani kaupunginosa, joka yhdistää Arabianrannan Viikkiin.

Osayleiskaavan rinnalla laaditussa Lahdenväylän esiselvityksessä tarkastellaan edellytyksiä muokata tätä moottoritien lähestymisjaksoa kaupunkiin siten, että liikenteen ympäristövaikutuksia vähennetään kuitenkin säilyttäen valtakunnallisen väylän riittävä palvelutaso. Selvityksen pohjalta nopeusrajoitus voidaan alentaa 80 km/h tasolle, ja jatkotyössä selvitetään mahdollisuuksia 60 km/h nopeustasolle.

Osayleiskaavassa Viikin–Malmin pikaraitiotie on linjattu Lahdenväylän varteen. Pikaraitiotien pysäkki sijoittuu Hernepellontien alikulun koillispuolelle, ja tämän ympärille on suunniteltu Viikinrannan alueen keskus aukioineen ja kaupallisine palveluineen. Keskusaukiolta on suunniteltu jalankulkuyhteydet ympäröivään kantakaupunkirakenteeseen, jolloin julkisen liikenteen käyttö on helppoa ja houkuttelevaa mahdollisimman monelle asukkaalle.

Alueen korttelirakenne on suunniteltu nykyistä katuverkkoa mukailleen, mikä mahdollistaa alueen rakennuskannan uusiutumisen joustavasti myös pienempinä kokonaisuuksina. Viikintien katutilaa on leventänyt tielinjaukselle sijoittuva 400 kV maakaapeli suojaetäisyyksineen. Väljyys tukee Viikintien kehittämistä vehreänä puistokatuna. Pysäköinti on keskitetty pysäköintitaloihin. Keskustasta Viikkiin johtava pyöräilyn baanayhteys kulkee alueen laidalla.

Keskeisen alueen kaavamerkintänä on C, joka mahdollistaa asumisen ohella myös toimitilaa. Parhaimmat ja monipuolisimmat asumisen ratkaisut mahdollistuvat, kun Lahdenväylän nopeustasoa lasketaan eniten. Viikinkalliolle on suunniteltu linnoitusmainen korttelirakenne, jonka erityisenä vetovoimatekijänä ovat sieltä avautuvat näkymät. Raitiotiepysäkin saavutettavuuden varmistaa jalankulkusilta Hernepellontien ja Sahamylynrinteen yli.

Viikinjärven asuinkorttelit jatkavat Vanhankaupunginkosken korttelirakennetta.

Pornaistenniemenojaa seuraava puustoinen puistoyhteys vahvistaa Natura-alueiden välistä viherysteyttä. Pornaistenniemen alue on suunniteltu luonnonsuojelun ja virkistykseen lähtökohdista täydentämään Vanhankaupunginkosken virkistysellistä kokonaisuutta.

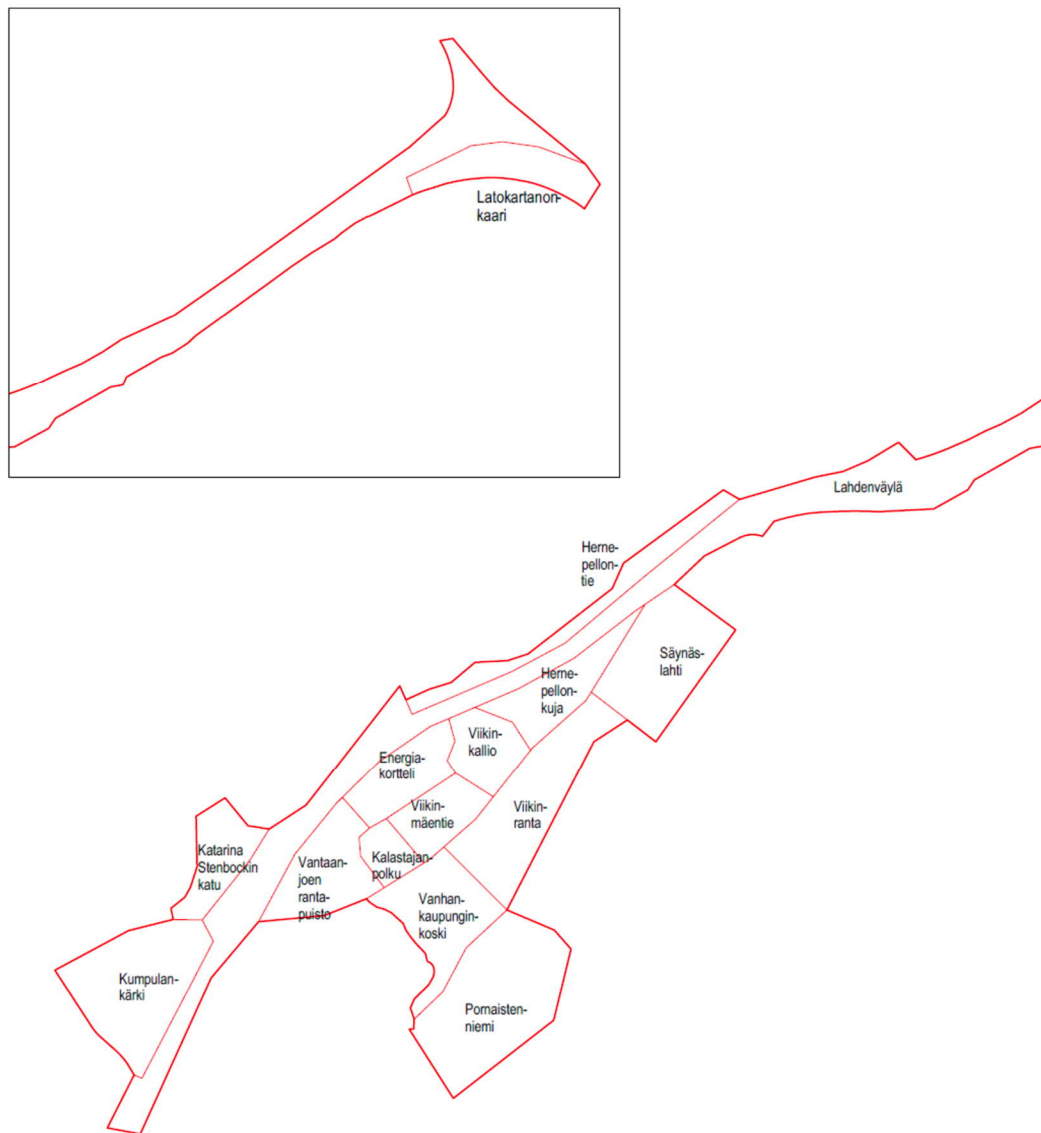
Säynäslahden alueelle on suunniteltu asumista sekä aluetta palveleva koulukeskus pallokenttineen. Alueen kaakkoisreunassa kaupunkirakenne lomittuu luonnonympäristöön. Maaperäolosuhteiden vuoksi rakentaminen painottuu alueen länsiosiin.

Koskelan kaupunginosan laidalle jo kaavoitettu toimitilakortteli on suunniteltu muutettavaksi asumiskäyttöön. Nykyisen vähäliikenteisen silmukkarampin poisto on esitetty jo nykyisessä asemakaavassa. Kumpulankärjen ja Energiakorttelin alueille on laadittu asemakaavat tämän osayleiskaavan valmisteluaikana. Osayleiskaavan ratkaisut ovat laadittujen asemakaavojen mukaisia.

Osayleiskaava-alueen rakentuessa sen nykyinen toiminta pienteollisuusalueena lakkaa. Nykyisiä toimintoja voi sijoittua osin korttelikaupungin kivijalkatiloihin ja osin Lahdenväylän varteen osoitetuille yritysalueille. Alueen asukasluvun kasvaessa myös palvelujen kysyntä kasvaa, ja uudelle yritystoiminnalle avautuu mahdollisuuksia.

Liikenneyhteyksien ja virkistysreittien rakentaminen vaatii myös uusien siltojen rakentamista tai nykyisten leventämistä. Moottoritien eteläpuolelle on tulossa pikaraitiotien silta, joka pyritään maisemallisista syistä sijoittamaan mahdollisimman lähelle moottoritien siltaa sekä suunnilleen samaan korkeustasoon. Lisäksi pyöräilyn tavoiteverkko edellyttäisi siltojen leventämistä Viikintiellä Vanhankaupunginkosken kohdalla, ylävirran puolella.

Suunnittelualue on jaettu osa-alueisiin niiden tulevan luonteen ja rakentamistavan mukaan. Osa alueet on esitetty kuvassa 4–1.

Kuva 4–1. Suunnittelualan osa-alueet.

5. Muut hankkeet, joilla saattaa olla yhteisvaikutuksia Natura-alueeseen

Myös muilla hankkeilla voi olla vaikutuksia samoihin Natura-alueisiin, joihin Viikinmäen kaava voi vaikuttaa. Tällöin on mahdollista, että vaikka yksittäisen hankkeen vaikutukset Natura-alueisiin eivät olisi merkittäviä, yhdessä merkittäviä vaikutuksia voi olla.

Seuraavaan listaan on koottu lähialueen hankkeita. Listassa on Helsingin kaupungin karttapalvelun kautta löytyneitä lähialueella käynnissä olevia tai suunnitteluvaiheessa olevia hankkeita. Myös Uudenmaan ELY-keskuksen sivuilta on tarkistettu mahdollisia hankkeita, jotka vaatisivat ympäristövaikutuksen arvioinnin (YVA) tai joista ELY-keskus on tehnyt päätöksen, että YVAa ei tarvita. Hankkeiden päätöksiä on katsottu pari vuotta taaksepäin.

Helsinki puisto, suunnitelma vuodelta 2012. Helsinki puisto on laaja virkistysalue, joka korostaa kaupungille ominaista merellisyyttä, luonnonläheisyyttä ja vehreyttä. Helsinki puistoa kehitetään kokonaisuutena sen omista lähtökohdista. Historiallisuutta ja monimuotoista luontoa korostetaan. Monipuolisia virkistysmahdollisuuksia parannetaan edelleen.

Helsingin 4. luonnonsuojelualueohjelma vuosille 2025–2040. Ohjelma saattaa toteutuessaan parantaa lähialueen luonnon tilaa, siinä on esitetty mm. luonnonsuojelualueen laajentamista Vanhankaupunginlahden vesialueelle sekä muutamia metsäalueita lahden pohjois- ja koillispuolelta.

Viikki, Viikinmäen keskiosan asemakaava. Viikinmäen keskiosan rakentamattomille tonteille (osoitteissa Harjannetie 22–24, Bysantinkuja 5 ja Aleksanteri Nevskin katu) suunnitellaan nykyiseen kaavaan verrattuna osin tehokkaampaa rakentamista. Suunnitelmassa rakennusten kerrosluvut vaihtelevat maaston korkeuksien mukaan porrastuvissa kerrostaloissa. Pysäköintiä suunnitellaan sijoitettavaksi pysäköintilaitoksiin maantasoisten paikoitusalueiden ja kallioon louhittavien pysäköintipaikkojen sijaan. Virkistysreitit ja yhteydet puistoalueelle selvitetään työn yhteydessä. Keskeisen puistolaakson ideaa ei olla muuttamassa.

Koskela, Kumpulankärki. Asemakaavat / 12852. Koskelan varikon kortteliin suunnitellaan uutta raitiotievarikkoa ja sen katolle mm. Staran varikkoa ja pysäköintiä. Kaarihalli, entinen bussivarikko, ja alueella oleva asuintalo on tarkoitus säilyttää. Kaarihalliin suunnitellaan modernia kierrätystavaratalotyyppistä ratkaisua. Sinne voisi sijoittua mm. Kierrätyskeskus ja sitä tukevaa liiketoimintaa sekä ravintola- ja kahvilayrittäjiä. Korttelin länsiosaan Valtimontien varteen sekä Kustaa Vaasan tien ja Valtimontien risteykseen suunnitellaan kantakaupunkiin liittyvää laadukasta asuntorakentamista. Korttelissa tulee jatkossakin olemaan puisto ja pelikenttä.

Pukinmäenrannan asemakaava. Pukinmäen länsiosaan suunnitellaan kerrostalovaltaista täydennysrakentamista. Kehä I laidalle tutkitaan tilaa vaativan kaupan ja muiden toimitilojen sijoittumista.

Paloheinän jokamiesgolfin laajennus asemakaava. Helsingin Tuomarinkylän kaupunginosassa sijaitseva Paloheinän jokamiesgolfkenttä tavoittelee laajentumista nykyisestä 9 väyläisestä kentästä täysimittaiseksi 18 väylän jokamiesgolfkentäksi. Asemakaavan muutoksessa on tarkoitus mahdollistaa golfkentän laajentuminen muuttamalla käyttötarkoitusmerkintää ja kaavamääräyksiä.

Asemakaavan muutoksessa määritellään golfkentän laajennuksen sijainti, laajuus ja rakentamisen reunaehdot. Lisäksi asemakaavalla mahdollistetaan Lentoradan tunnelin huoltoyhteydet ja kuilurakennus.

Herttoniemi, Fastholman ja teknisen huollon alue. Asemakaava. Kaavan laatiminen mahdollistaa sen, että aluetta voi jatkossakin käyttää lumi- ja puutarhajätekuormien hallittuna läjitys- ja kierrätysalueena ja samalla varmistaa teknisen suunnittelun avulla toiminnan yhteensovittaminen alueen luontoarvojen kanssa. Alue sijaitsee Vanhankaupunginlahden Natura-alueen ja tulevan Fastholman luonnonsuojelualueen välissä. Suunnittelualue yhdistyy idässä Länsi-Herttoniemen asemakaava-alueeseen. Suunnittelualueen rajaus saattaa tarkentua suunnittelun edetessä. Aluetta suunnitellaan teknisen huollon alueena ja virkistysalueena, jossa lumenvarastoinnin tekniset järjestelyt päivitetään ja aluetta kehitettäisiin muuhun kaupungin kunnossapidon kierrätystoimintaan soveltuvaksi. Alue on hyvin metsäinen ja suosittu virkistysalue, jonka turvalliset ja toimivat ulkoilureitit voidaan varmistaa kaavassa.

Länsi-Herttoniemen suojeleminen ja täydennysrakentaminen. Asemakaavat / 12849. Tavoitteena on mahdollistaa täydennysrakentaminen Länsi-Herttoniemen nykyisten viheralueiden reunoille ja tontin haltijoiden niin halutessa myös tonteille. Rakennukset sovitetaan ympäristöönsä, kaupunkikuvaan ja reitistöihin. Erilaisia täydennysrakentamisen keinoja tutkitaan kaavatyön aikana. Tavoitteena on myös ajantasaistaa alueen vanhentuneet asemakaavat vastaamaan nykytilannetta ja –tavoitteita. Samalla tutkitaan olemassa olevien rakennusten ja puistojen suojelemista. Suunnitteluperiaatteiden jälkeen kaupunki laatii asemakaavaluonnoksen.

Tiederatikka Lahdenväylän vartta pitkin. Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on varauduttu Tiedelinjan muuttamiseen raideyhteydeksi Tapiolan ja Viikin välillä 2021–2030. Bussilinjan muuttaminen raitiotieksi parantaa joukkoliikenteen houkuttelevuutta sekä kapasiteettia ja nopeampi reittilinjaus mahdollistaa linjan kehittymisen pääkaupunkiseudun keskeiseksi poikittaisyhteydeksi. Tiederatikka jatkaisi Viikistä Latokartanon ja Myllypuron kautta Itäkeskukseen.

Helsingin 400 kilovoltin kaapeliyhteys, Helsinki ja Vantaa. Kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj rakentaa 400 kilovoltin Länsisalmen ja Vanhankaupungin sähköasemien välille. Uuden kaapeliyhteyden pituus on linjausvaihtoehdosta riippuen noin 10–12 kilometriä. Reitit sivuavat rakennettuja asuinalueita ja teollisuusalueita sijoittuen monilta osuuksilta tieverkon yhteyteen. Viikin alueella kaakkoiset reittivaihtoehdot sijoittuvat peltoalueille.

Pyöräbaana Viikinrannan kautta. Helsingin kaupunki rakentaa baanaverkkoa, joka valmistuttuaan muodostaa noin 140 kilometrin mittaisen seudullisen pyörätieverkoston. Se on osa pyöräliikenteen tavoiteverkko, jossa mm. yhteys Viikinrannasta Herttoniemeen Vanhankaupunginlahden pohjoisrantaa pitkin, sekä yhteys Vantaanjoen vartta pohjoiseen.

Viheryhteydet. Helsingin kaupunki on osana viher- ja virkistysalueverkostonsa kehittämissuunnitelmaa (VISTRA) suunnitellut viherlinjoja, joiden tavoitteena on ketjuttaa viheralueita, kävelyraitteja ja puistoja sekä muita viheryhteyksiä niin, että ne muodostavat virkistys- ja ulkoiluyhteyksiä. Viikinmäen lähellä on osoitettu poikittainen viherlinjayhteys Viikinrannan kautta länteen ja itään päin, sekä nk. vihersormiyhteys Vantaanjoen vartta pohjoiseen.

Vesiliikenneyhteys Vanhankaupunginsuvannosta kohti keskustaa.

Uusia palveluita rantareitille. Katariina Saksilaisen kadun rakentamisen yhteydessä toteutetaan alueelle tapahtumasähköt. Tavoitteena on toteuttaa alueelle yhteensä 6–8 paikkaa ruokarekoille. Lisäksi on tarkoitus sijoittaa penkkejä ja pöytäryhmiä siten, että ne palvelevat ruokailijoita.

Kuninkaankartanonsaari ja itäranta. Vanhankaupunginkosken Itähaaran kalastusmahdollisuuksia ja Kuninkaankartanonsaaren reitistöä sekä opastusta tullaan parantamaan. Kuninkaankartanonsaarelle tehtiin kasvillisuusinventointi ja puiden kuntoarviointi. Vanhankaupunginkosken itäpuolella sijaitseva Viikintien sillan alittava rantareitti kärsii ajoittain tulvista ja reittiä tullaan korottamaan sekä mahdollisesti leventämään.

6. Mahdolliset vaikutukset ja vaikutusalue

Rakennus- tai kunnostushankkeiden vaikutukset luontoon voidaan jakaa seuraaviin luokkiin:

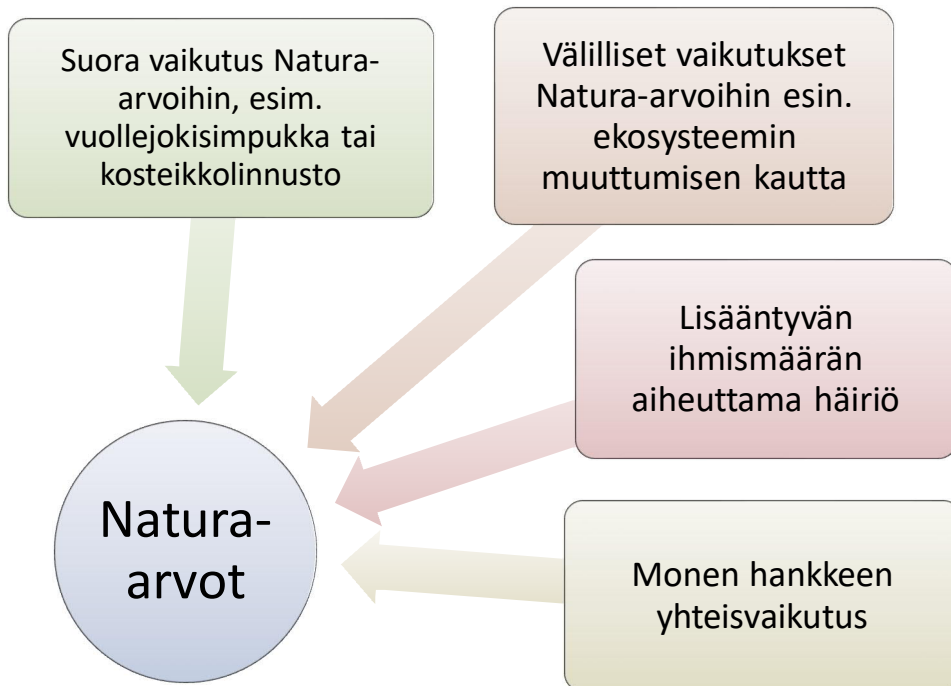
1. **Suorat vaikutukset:** hanke muuttaa tai täysin poistaa kasvillisuutta tai eläinten lisääntymis- tai levähdysalueiden biotoopin. Rakentamisen tai paaluttamisen melu voi häiritä eläimistöä, kuten lintuja, nisäkkäitä tai vesialueilla kaloja, samoin työkoneiden liikkuminen alueella. Suora rakentaminen vesistöön voi aiheuttaa muutoksia vesiekosysteemiin ja vaikuttaa lajistoon.
2. **Välilliset vaikutukset:** välillisiä vaikutuksia voivat olla esimerkiksi rakentamisen aiheuttama vesitalouden muutokset, joku alue voi kuivua, joku saa enemmän kosteutta tai valoa. Rakentamisvaiheessa veteen joutuvan sementuman leviäminen virtausten mukana laajemmalle alueelle vesistöön ja vaikutukset siellä. Jos kasvillisuus muuttuu laajemmalla alueella, se voi aiheuttaa muutoksia ravintoketjussa. Ihmisten määrän lisääntyminen suojelualueen lähialueilla lisää kulutusta ja voi muuttaa elinympäristöjä suojelualueen rajalla, jolla voi olla vaikutusta myös suojelualueen sisälle. Mahdollisesti lisääntyvä valaistus voi sekoittaa yömuuttavien lintujen normaalia käytöstä ja altistaa törmäyksille yhdessä lasipintojen kanssa.

Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaava-alueen rakentamisella voi olla vaikutuksia sekä Vantaanjoen että Vanhankaupunginlahden alueeseen. Alue tulee rakentamaan vuosien aikana, joten myös hankkeen ympäristövaikutusten vaikutusaika on pitkä. Lisäksi jotkin vaikutukset ovat pysyviä, kuten ihmisten liikkuminen alueella.

Kaavan toteutumisen aikana on erilaisia vaikutuksia. Rakentamisvaiheessa voi olla voimakasta melua, pölyä tai muuta ympäristölle haittaa aiheuttavaa rakennustoimintaa. Kun tiet ja rakennukset on

saatu valmiiksi, alkavat käytön aikaiset vaikutukset. Näitä ovat muun muassa liikenteen melu, ihmisten liikkuminen alueella, sekä asutuskeskuksesta ympäristöön pääsevät hulevedet ja lähialueiden roskaantuminen. Osayleiskaavan yhteydessä tehdään suunnitelma hulevesien hallintaan.

Siltojen rakentaminen vesistöihin voi paikallisesti vaikuttaa mm. vuollejokisimpukan esiintymiin.

Kuva 6–1. Mahdollisia vaikutusmekanismeja Natura-arvoihin.

7. Arvio hankkeen vaikutuksista Natura 2000 arvoihin

Tässä Natura-arviossa arvioimme Viikinrannan-Lahdenväylän-osayleiskaavan mahdollisia vaikutuksia luontoarvoihin kahdessa vaiheessa. Ensimmäisenä arvioimme erikseen molempien Natura-alueiden lajien ja luontotyyppien herkkyyttä suhteessa hankkeeseen, sekä vaikutusten keston ja vaikutusalueeseen. Toisessa vaiheessa arvioimme, ovatko hankkeen vaikutukset merkittäviä erikseen molempien Natura-alueiden luontoarvoille. Sen jälkeen pohditaan mahdollisia lieventämistoimia, ja ovatko hankkeen vaikutukset niiden jälkeenkin merkittäviä Natura-alueiden luontoarvoille. Jos merkittäviä vaikutuksia jää, hanketta ei saa toteuttaa tai hankkeen toteuttaminen vaatii viranomaisilta suojelusta poikkeamisen luvan.

Osayleiskaavahankkeella on ajallisesti ja paikallisesti erilaisia vaikutuksia Natura-alueiden luontoarvoihin.

1) Rakentamisvaihe

Voimakasta melua syntyy erityisesti alueen rakentamisvaiheessa, joka kestää todennäköisesti useita vuosia. Suurin vaikutus melulla on lähellä kaava-alueen rajaa.

Koneiden ja ihmisten liikkuminen, työmaavalot ja työmaan äänet todennäköisesti kantautuvat myös Natura-alueiden puolelle ja voivat vaikuttaa herkimpiin eliölajeihin.

Rakentamisaikaiset tukirakenteet, väliaikaiset työsillat ym. saattavat vaikuttaa Natura-alueisiin.

Esimerkiksi Vantaanjoen yli tehtävien siltojen rakentaminen saattaa vaikuttaa Vantaanjoen pohjaeliöstöön.

Rakentamistoiminta voi synnyttää pölyä, joka leviää myös Natura-alueen puolelle.

Rakentamisaikaiset maanpintaa pitkin valuvat sateet voivat kuljettaa rakentamisalueelta epäpuhtauksia Natura-alueille.

2) Alueen käyttövaihe

Rakentamisvaiheen jälkeen vaikutus on lähinnä pysyvää, ihmisten liikkumisesta ja liikenteestä johtuvaa. Vaikka rakentaminen tapahtuu Natura-alueen ulkopuolelle, sillä voi olla välillisiä vaikutuksia. Esimerkiksi asuntorakentaminen voi lisätä alueen virkistyskäyttöä, joka taas voi lisätä maaston kulumista. Ekologiset yhteydet voivat heikentyä tai katketa.

Myös rakennusten visuaalinen näkyminen ja rakenteet voivat aiheuttaa pysyvää vaikutusta mm. linnustolle.

Alueen käyttövaihe jatkuu todennäköisesti hyvin pitkään. Osa rakennuksista ja teistä joudutaan jossain vaiheessa uusimaan, täydennysrakentamistakin alueelle voi tulla. Käyttövaiheessa voi siis olla myös rakentamistoimintaa, jolla on vaikutuksia Natura-alueille.

Taulukko 7-1. Lajien ja luontotyyppien herkkyyden tarkastelua tässä arvioinnissa.

Kohteen herkkyys	Lajit tai luontotyytit
Erittäin suuri	Kaikki erityisesti suojeltavat lajit tai luontotyytit. Suomessa esiintyvät, Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävät eliölaajat. Lajit, joiden arvioidaan voimakkaasti häiriytyvän hankkeesta, ja häiriöllä voi olla suuria kielteisiä vaikutuksia niiden pesintään tai esiintymiseen alueella.
Suuri	Lintu- tai luontodirektiivin lajit, lintudirektiivin muuttolinnut, Suomen kansallisen arvioinnin uhanalaiset lajit tai luontotyytit. Lajit, joiden

Kohteen herkkyys	Lajit tai luontotyypit
	arvioidaan häiriytyvän hankkeesta, ja häiriöllä voi olla jonkin verran kielteisiä vaikutuksia niiden pesintään tai esiintymiseen alueella.
Kohtalainen	Suomen kansallisen arvioinnin silmällä pidettävät lajit tai luontotyypit. Lajit, joiden arvioidaan häiriytyvän hankkeesta, ja häiriöllä voi olla jonkin verran kielteisiä vaikutuksia, ne saattavat esimerkiksi siirtyä pesimään hieman kauemmas hankealueesta.
Vähäinen	Muut lajit tai luontotyypit. Lajit, jotka voivat reagoida häiriöön, mutta sillä ei ole pysyviä vaikutuksia niiden pesintään tai esiintymiseen alueella.

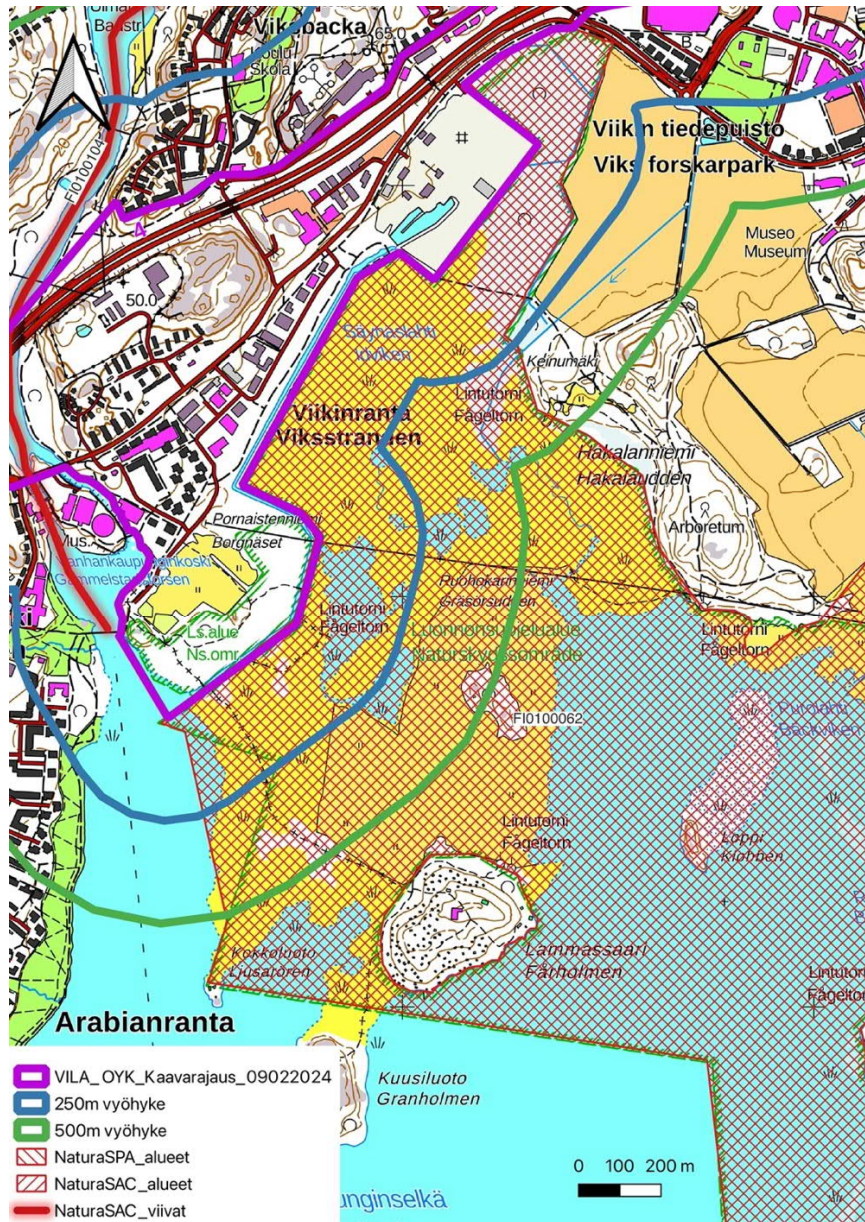
Taulukko 7-2. Lajeihin ja luontotyyppeihin kohdistuvan muutoksen suuruuden arviointi tässä työssä. Vain negatiiviset vaikutukset.

Muutoksen suuruus	Lajit tai luontotyypit
Erittäin suuri	Lajiin tai luontotyyppiin esiintyy suoria vaikutuksia. Hetkittäinenkin voimakas häiriö voi vaikuttaa lajiin haitallisesti. Luontotyyppi tai laji ei siedä ihmistoimintaa.
Suuri	Laji tai luontotyyppi esiintyy Natura-alueen sisällä, mutta alle 250 metriä kaava-alueen reunasta. Hetkittäinenkin voimakas häiriö voi vaikuttaa lajiin jonkin verran, mutta tilanne palautuu. Luontotyyppi tai laji sietää huonosti pysyvää ihmistoiminnan lisääntymistä. Tai laji esiintyy Natura-alueella yli 500 metriä kaava-alueen reunasta, mutta se tiedetään erityisen herkäksi häiriöille (esim. suuret petolinnut).
Kohtalainen	Hetkittäinenkin voimakas häiriö voi vaikuttaa lajiin jonkin verran, mutta tilanne palautuu. Esimerkiksi lahden länsiosassa ruokailevat lintulajit. Luontotyyppi tai laji sietää pysyvää ihmistoiminnan lisääntymistä.
Vähäinen	Muut lajit tai luontotyypit. Lajit, jotka voivat reagoida häiriöön, mutta sillä ei ole pysyviä vaikutuksia niiden pesintään tai esiintymiseen alueella.
Ei vaikutusta	Ei vaikutusta luontotyyppeihin ja/tai lajeihin.

Lopullisessa arvioinnissa merkittäviksi vaikutuksiksi Natura-alueisiin on katsottu ne haitalliset vaikutukset, jotka lajien tai luontotyyppien osalta ovat suuria tai erittäin suuria sekä kohteen herkyyden että muutoksen suuruuden osalta. Merkittävyys kuvataan kaksitasoisella asteikolla merkittävä heikennys, ei merkittävä heikennys.

Taulukko 7–3. Merkittävyyden arviointi tässä Natura-arviossa.

Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus (negatiivinen)			
	Erittäin suuri	Suuri	Kohtalainen	Vähäinen
Erittäin suuri	Merkittävä	Merkittävä	Merkittävä	Ei merkittävä
Suuri	Merkittävä	Merkittävä	Ei merkittävä	Ei merkittävä
Kohtalainen	Merkittävä	Ei merkittävä	Ei merkittävä	Ei merkittävä
Vähäinen	Ei merkittävä	Ei merkittävä	Ei merkittävä	Ei merkittävä

Kuva 7-1. Kaava-alueen ulkoreunasta laskettuja etäisyyksiä Natura-alueille. Vantaanjoen Natura-alue sijaitsee kaava-alueella. Vanhankaupunginlahden lintuvesialueesta länsiosa on alle 500 metriä kaava-alueesta.

Osayleiskaavan mahdollisia vaikutuksia linnustoon on arvioitu erillisessä raportissa (Koskimies, 2023). Linnustoon haitallisesti vaikuttavia asioita ovat muun muassa pesimä- ja ruokailuympäristöjen häviäminen, muuttuminen ja pirstoutuminen, rakentamisen aikainen melu, tie- ja raideliikenteestä aiheutuva melu ja törmäyskuolemat, lintujen törmäminen rakennuksiin (erityisesti ikkunoihin) sekä ihmisten ja kotieläinten liikkumisesta aiheutuva häiriö.

Helsingin Toukolanrannan rakentamisesta saadun tutkimustuloksen (Kala- ja vesitutkimus Oy 1996) perusteella 250 metrin etäisyydellä asti melulähteestä voi vesilinnuille koitua merkittävää häiriötä. Erävuori (2011) on arvioinut Espoon Finnoon alueen kaavoituksen mahdollisia vaikutuksia lintualueeseen ja todennut, että 50–150 metrin levyinen suojavyöhyke rakentamisen ja altaan välillä riittää turvaamaan lintujen pesinnän. Jos suojavyöhykkeellä on puustoa, riittää kapeampi vyöhyke kuin avoimessa paikassa.

Natura alueiden kasvillisuuden ja eläimistön esiintymisestä on koottu tietoa paitsi osayleiskaava-hankkeen raporteista, myös Helsingin kaupungin selvityksistä (Pietilä 1999, Lammi 2001, Pynnönen 2013, Ellermaa 2017, Sarvanne ym. 2019, Saarikivi 2022, Erävuori ym. 2022, Lammi & Routasuo 2022, Helsingin karttapalvelu 2024).

Säynäslahden alueella olevan vanhan puhdistamon alueen rakentaminen ja puuston lisääminen voi myös lisätä pesivien lintujen parimäärää alueella (Koskimies, 2023). Samalla maankäytön muutos muuttaa lajistoa, alueella pesineet kivitasku ja pikkutylli eivät todennäköisesti jatkossa pesi alueella. Koskimies ei Säynäslahden kohdalla mainitse ihmisten mahdollisesti aiheuttamaa häiriötä, mutta Pornaistenniemen osalta hän tuo selvästi esiin, että ihmisten liikkumisen lisääntyminen alueella voi häiritä myös Natura-alueella ja reunalehdoissa pesiviä lintuja. Vanhan puhdistamon alue rajoittuu Säynäslahden arvokkaaseen lehtoalueeseen, ja ihmisten liikkuminen suojelualueen puolella siellä tulee todennäköisesti lisääntymään ja linnustolle voi aiheutua häiriötä. Koskimies korostaa myös puustoisien reunavyöhykkeen tärkeyttä Pornaistenniemen ja Säynäslahden välillä, sillä todennäköisesti sen ansiosta osa aremmista lintulajeista voi Säynäslahdella pesiä lähempänä Natura-alueen reunaa.

Säynäslahden länsipuolella nykyisin oleva rakennuskanta on korkeintaan kuusikerroksisia kerrostaloja. Osayleiskaavassa mahdollistetaan myös korkeampien rakennusten rakentaminen alueelle. Tämä voi olla selvä riski alueen linnustolle. Talojen näkyminen puiden ylitse Vanhankaupunginlahden lintuvesialueelle voi lisätä myös visuaalista häiriövaikutusta. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi suojelualueen suuntaan rakentamisaikana näkyviä nostureita valoineen, tai työmaavalonheitinten valoja,

jotka saattavat vaikuttaa arimpiin lajeihin Vanhankaupunginlahden länsiosassa. Jos esimerkiksi arka petolintulaji pesisi lahden länsiosassa, nostureiden ilmestyminen pesäpaikan lähelle kesken pesimäkauden voi vaikuttaa lajin pesinnän onnistumiseen. Linnut kyllä tottuvat nostureihin ja niiden liikkeeseen, jos ne ovat paikallaan jo pesintäkauden alkaessa.

Rakennukset eivät kuitenkaan nouse alueelle vain yhden talven aikana, vaan rakentamistoimintaa on myös lintujen pesimäaikana. Sen takia Vanhankaupunginlahden reunaan rajoittuvissa kortteleissa suositellaan rakennusten korkeudeksi vastaavaa kuin nykyisissä rakennuksissa, eli noin 4-6 kerrosta. Tällöin ne jäävät suunnilleen nykyisen reunapuuston korkeuden tasolle tai vain hieman yli, eikä lintujen törmäysriski kasva. Myös rakennusten valot eivät lisää pimeään aikaan merkittävästi valoa suojelualueen puolelle.

Valmiit, korkealle nousevat rakennukset voivat myös kasvattaa lintujen törmäysriskiä esimerkiksi ikkunoihin ja muihin rakenteisiin. Espoon Finnoon alueen seurantojen perusteella Lammi (2013) totesi, että korkeat rakennukset eivät näyttäisi muodostavan törmäysriskiä päivällä muuttaville linnuille. Riski voi kuitenkin olla suurempi esimerkiksi hämärässä. Ikkunoihin törmäystä voidaan vähentää erilaisilla pinnoitteilla tai muilla ratkaisuilla. Suuria lasipintoja aivan suojelualueen reunassa tulisi kuitenkin välttää. Helsingin kaupunki on laatinut myös omat ohjeensa lintuturvallisesta rakentamisesta (Helsinki, 2024).

Kuva 7–2. Vanhan puhdistamoalueen ja Vanhankaupunginlahden lintuvesi -Natura-alueen rajaa Säynäslahdella. Suunnitellun rakentamisalueen ja suojelualueen välillä ei tässä kohdassa ole suojaavaa puustoa.

Kuva 7–3. Vanhankaupunginlahden länsireunalla on puustoinen vyöhyke, jossa kulkee myös vilkkaasti käytetty ulkoilutie.

Kuva 7–4. Pornaistenniemen länsipuolella olevaa nykyistä rakennuskantaa. Uudet rakennukset suojelualueen vieressä suositellaan rakennettavaksi korkeintaan samaan korkeuteen, 4–6 kerroksisia taloja.

Kuva 7–6. Rehevää lehtomaista kasvillisuutta Vantaanjoen itärannan rinteessä.

Kuva 7–7. Voimajohtolinjan kohdalla on molemmin puolin Vantaanjokea reheväkasvuista rantaniittyä.

Kuva 7–8. Vantaanjoen itärantaa pitkin kulkee ulkoilutie. Kuvasta oikealla olevaan rinteeseen on suunniteltu lisää maankäyttöä.

8. Yhteisvaikutusten merkittävyyden arviointi ja epävarmuustekijät

Sekä Vantaanjoen että Vanhankaupunginlahden Natura-alueisiin kohdistuu lukuisia eri hankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutusta tämän osayleiskaavan kanssa. Vantaanjoki on kymmeniä kilometrejä pitkä vesireitti, joka alkaa Uudenmaan pohjoisosista. Joen varrella on monenlaista erilaista toimintaa, joilla saattaa myös olla vaikutusta Vantaanjoen suojeluarvoihin, kuten vuollejokisimpukkaan ja saukkoon. Yksittäisen hankkeen vaikutusta näihin lajeihin on vaikea arvioida, mutta lähtökohtana voidaan pitää sitä, että yhdelläkään yksittäisellä alueella ei synny merkittäviä haitallisia vaikutuksia näille lajeille.

Vanhankaupunginlahden ympäristössä on menossa useita eri kaavahankkeita, joilla kaikilla voi olla vaikutusta Vanhankaupunginlahden lintuvesialueeseen. Kaavahankkeet sijoittuvat Natura-alueen ulkopuolelle, mutta asukasmäärän kasvu alueen lähellä saattaa aiheuttaa lisääntyvää häiriötä myös Natura-alueen sisällä.

Taulukko 8–1. Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaavan arvioidut vaikutukset Vantaanjoen - Natura-alueen luontotyyppeihin ja eliölajeihin ilman lieventämistoimia.

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
N06	Sisävedet: järvet ja lammet sekä virtaavat vedet	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Vantaanjoen rantavyöhykkeille on suunniteltu rakentamistoimintaa, jolla voi olla haitallisia vaikutuksia jokiluontoon. Koko jokialue huomioiden vaikutukset eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
1355	Lutra lutra	Erittäin suuri	Kohtalainen	Merkittävä	Saukkoa esiintyy koko Vantaanjoen valuma-alueella ja nykyisin myös Helsingin saaristossa. Vanhankaupunginkoskella saukko tai saukon jälkiä on havaittu yleensä talviaikaan, jolloin se saapuu kalastamaan sulana pysyvään koskeen. Alueelta ei ole tiedossa saukon lisääntymistä, mutta Vantaanjoen reunojen rakentamistoimien vaikutus voi olla merkittävä
1032	Unio crassus	Erittäin suuri	Kohtalainen	Merkittävä	Vuollejokisimpukkaa esiintyy Vantaanjoen vesistöalueella. Simpukan toukkien väli-isäntiä ovat kalat. Jos joen pohjaa muokataan esimerkiksi siltojen rakentamisen takia, vaikutus voi olla merkittävä.

Taulukko 8-2. Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaavan arvioidut vaikutukset Vanhankaupunginlahden lintuvesi -Natura-alueen luontotyyppeihin ja eliölajeihin ilman lieventämistoimia.

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
1130	Jokisuistot	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Vantaanjoki laskee Vanhankaupunginlahden jokisuistoon. Osayleiskaava-alueen rakentamisen aikana irtoavaa irtainta maa- ja kiviaineista voi kulkeutua pintavalunnan mukana alas suvantoon, ja hienojakoinen aines voi kulkeutua lahdelle asti. Tämä määrä on kuitenkin käytännössä merkityksetön siihen määrään sedimenttiä, joka Vantaanjoen kautta kulkeutuu mereen joka vuosi, erityisesti kevät ja syystulvien aikana.
1630	Merenrantaniityt*	Erittäin suuri	Kohtalainen	Merkittävä	Luontotyyppiä esiintyy Vanhankaupunginlahdella Pornaistenniemestä itään. Lahden reunavyöhykkeen muuttuminen ja muutokset vesitaloudessa tai ilmasto-oloissa reunavyöhykkeellä voi vaikuttaa merkittävästi luontotyyppiin. Luontotyyppin säilymisen edellytyksenä on jatkuva laidunnus- ja niittohoito. Hoidon loppumisen seurauksena on luontotyyppin heikentäminen tai täysin muuttuminen.
6430	Kosteat suurruohoniityt	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Luontotyyppiä esiintyy Vanhankaupunginlahdella Pornaistenniemestä itään. Lahden reunavyöhykkeen muuttuminen ja muutokset vesitaloudessa tai ilmasto-oloissa reunavyöhykkeellä voi vaikuttaa luontotyyppiin, mutta muutos ei ole merkittävä.
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	Suuri	Suuri	Merkittävä	Luontotyyppiä esiintyy Vanhankaupunginlahdella Pornaistenniemestä itään, aivan osayleiskaava-alueen rajalla. Lahden reunavyöhykkeen muuttuminen ja muutokset vesitaloudessa tai ilmasto-oloissa reunavyöhykkeellä voi vaikuttaa merkittävästi luontotyyppiin.
9010	Luonnonmetsät*	Vähäinen	Vähäinen	Ei merkittävä	Luontotyyppi esiintyy Mölylä metsäalueella Ryönälahdesta pohjoiseen. Alueen lähelle rankentaminen tai puunhakkuut voi merkittävästi vaikuttaa luontotyyppiin, mutta tässä kaavahankkeessa rakennusalueet ovat kaukana, eikä muutos ole luontotyyppille merkittävä.
9050	Lehdot	Suuri	Suuri	Merkittävä	Luontotyyppi esiintyy Viikintien varrella. Reunavyöhykkeen muuttuminen ja muutokset vesitaloudessa tai ilmasto-oloissa reunavyöhykkeellä, sekä lisääntyvä kulumispaine voi vaikuttaa merkittävästi

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
					luontotyyppiin.
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet	Vähäinen	Kohtalainen	Ei merkittävä	Luontotyyppi esiintyy pienenä alueena keskellä laidunalueetta Lammassaaren ja Ruohokarinniemen välissä. Luontotyypin säilymisen edellytyksenä on jatkuva laidunnus. Laidunnushoidon loppumisen seurauksena on hakamaan heikentäminen tai täysin muuttuminen metsäksi.
9080	Metsäluhdat*	Erittäin suuri	Erittäin suuri	Merkittävä	Luontotyyppiä esiintyy Vanhankaupunginlahdella Pornaistenniemestä itään, aivan osayleiskaava-alueen rajalla. Lahden reunavyöhykkeen muuttuminen ja muutokset vesitaloudessa tai ilmasto-oloissa reunavyöhykkeellä voi vaikuttaa merkittävästi luontotyyppiin.
1042	Täplälampikorento	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Hankealuetta lähimmät täplälampikorenon esiintymät ovat Pornaistenniemen itäpuolella olevilla lampareilla. Osayleiskaavalla voi olla vaikutusta lajiin, jos veden laadussa tapahtuu muutoksia tai lampareet esimerkiksi kuivuvat, mutta vaikutus ei ole merkittävä.
A004	Pikku-uikku	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Pikku-uikku on harvinainen Vanhankaupunginlahdella, mutta sitä on viime vuosina tavattu mm. Pornaistenniemen itäpuolen lampareilla ja joskus talvella kosken suvannossa. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua lampareille asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää tekemällä työ pesintäajan ulkopuolella. Vaikutus ei ole merkittävä.
A006	Härkälintu	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, osayleiskaavan vaikutus lajiin ei ole merkittävä.
A007	Mustakurkku-uikku	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, osayleiskaavan vaikutus lajiin ei ole merkittävä.
A021	Kaulushaikara	Suuri	Suuri	Merkittävä	Kaulushaikara pesii harvinaisena Vanhankaupunginlahden laajoissa ruovikoissa. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A028	Harmaahaikara	Suuri	Suuri	Merkittävä	Harmaahaikara pesii Vanhankaupunginlahdella Klobbenin saarella ja viime vuosina myös länsiosan ruovikkoalueella. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
A037	Pikkujoutsen	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana harvinaisena Vanhankaupunginlahden vesialueella, hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta lajiin.
A038	Laulujoutsen	Suuri	Suuri	Merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, ja lisäksi laji pesii lahdella. Pesäpaikka on vaihdellut eri vuosina. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä. Myös ihmisten liikkuminen pesäpaikan lähellä tai nostureiden ja valojen aiheuttama häiriö voi vaikuttaa lajin pesinnän onnistumiseen.
A039	Metsähanhi	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta lajiin.
A045	Valkoposkihanhi	Suuri	Suuri	Merkittävä	Laji pesii, levähtää ja ruokailee Vanhakaupunginlahdella ja sen ympäristössä. Loppukesällä lahdella voi olla tuhansia levähtäviä valkoposkiahnia, erityisesti koetilan pelloilla ja Lammassaaren niityllä, jonne on osayleiskaava-alueelta matkaa noin 700 metriä. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A048	Ristisorsa	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana harvinaisena Vanhankaupunginlahden vesialueella, hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta lajiin.
A051	Harmaasorsa	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua lampareille asti, mutta sen ei ole todennäköisesti merkittävä.
A054	Jouhisorsa	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua lampareille asti, mutta sen ei ole todennäköisesti merkittävä.
A055	Heinätavi	Suuri	Suuri	Merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A056	Lapasorsa	Suuri	Suuri	Merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
					länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A059	Punasotka	Suuri	Suuri	Merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A061	Tukkasotka	Suuri	Suuri	Merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A062	Lapasotka	Erittäin suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta lajiin.
A065	Mustalintu	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta lajiin.
A068	Uivelo	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta lajiin.
A075	Merikotka	Erittäin suuri	Suuri	Merkittävä	Merikotka pesii ja saalistaa lahden alueella. Vanha pesäpaikka on ollut yli kilometrin päässä osayleiskaava-alueesta, mutta yksilöt liikkuvat saalistamassa myös lahden länsiosassa. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä. Myös ihmisten liikkuminen pesäpaikan lähellä tai nostureiden ja valojen aiheuttama häiriö voi vaikuttaa lajin pesinnän onnistumiseen.
A081	Ruskosuohaukka	Suuri	Suuri	Merkittävä	Ruskosuohaukka pesii harvinaisena Vanhankaupunginlahden laajoissa ruovikoissa. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä. Myös ihmisten liikkuminen pesäpaikan lähellä tai nostureiden ja valojen aiheuttama häiriö voi vaikuttaa lajin pesinnän onnistumiseen.
A082	Sinisuohaukka	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Sinisuohaukka on harvalukuinen läpimuuttaja ja levähtäjä alueella, pääosin pelloilla mutta myös rantaniityillä ja ruovikkoalueilla. Osayleiskaavalla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta lajiin.

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
A084	Niittysuohaukka	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Niittysuohaukka on harvalukuinen läpimuuttaja ja levähtäjä alueella, pääosin pelloilla mutta myös rantaniityillä ja ruovikkoalueilla. Osayleiskaavalla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta lajiin.
A094	Kalasaäski	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Kalasaäski saalistaa pesimäaikana lahden vesialueella ja lampareilla, pesäpaikat ovat muualla. Osayleiskaavalla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta lajiin.
A096	Tuulihaukka	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Tuulihaukka on harvalukuinen läpimuuttaja ja levähtäjä alueella, pääosin pelloilla mutta myös rantaniityillä. Osayleiskaavalla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta lajiin.
A099	Nuolihaukka	Suuri	Suuri	Merkittävä	Nuolihaukka on harvalukuinen pesimälaji ja levähtäjä alueella. Laji saalistaa mm. sudenkorentoja Pornaistenniemen lampareiden yllä. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A103	Muuttohaukka	Erittäin suuri	Kohtalainen	Merkittävä	Laji on harvalukuinen läpimuuttaja alueella, se saalistaa lahden yllä muita lintuja ravinnokseen. Osayleiskaavalla saattaa olla merkittävä vaikutus lajiin, jos häiriö lahden länsiosassa lisääntyy ja muuttaa esimerkiksi saalislajien määriä tai oleskelupaikkoja alueella.
A119	Luhtahuitti	Suuri	Suuri	Merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji Vanhankaupunginlahdella, mm. Pornaistenniemen itäpuolen lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A120	Pikkuhuitti	Suuri	Suuri	Merkittävä	Laji on harvinainen laji Vanhankaupunginlahdella, mm. Pornaistenniemen itäpuolen lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A122	Ruisräikkä	Erittäin suuri	Suuri	Merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji Vanhankaupunginlahdella, mm. rantaniityillä ja ruovikkoalueiden reunoilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A123	Liejukana	Suuri	Suuri	Merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji Vanhankaupunginlahdella, mm. Pornaistenniemen itäpuolen lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
A127	Kurki	Suuri	Suuri	Merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji Vanhankaupunginlahdella, rantaniityillä ja länsiosan ruovikkoalueella. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä. Myös ihmisten liikkuminen pesäpaikan lähellä tai nostureiden ja valojen aiheuttama häiriö voi vaikuttaa lajin pesinnän onnistumiseen.
A140	Kapustarinta	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen levähtäjä alueella, joka ruokailee mm. Lammassaaren niityillä. Hankkeella ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia lajiin.
A143	Isosirri	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on alueella harvalukuinen läpimuuttaja, joka levähtää lahden liejuranhoilla melko kaukana osayleiskaava-alueesta, eikä merkittäviä haitallisia vaikutuksia lajiin todennäköisesti ole.
A145	Pikkusirri	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on alueella harvalukuinen läpimuuttaja, joka levähtää lahden liejuranhoilla melko kaukana osayleiskaava-alueesta, eikä merkittäviä haitallisia vaikutuksia lajiin todennäköisesti ole.
A146	Lapinsirri	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on alueella harvalukuinen läpimuuttaja, joka levähtää lahden liejuranhoilla melko kaukana osayleiskaava-alueesta, eikä merkittäviä haitallisia vaikutuksia lajiin todennäköisesti ole.
A147	Kuovisirri	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on alueella harvalukuinen läpimuuttaja, joka levähtää lahden liejuranhoilla melko kaukana osayleiskaava-alueesta, eikä merkittäviä haitallisia vaikutuksia lajiin todennäköisesti ole.
A150	Jänkäsirriäinen	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on alueella harvalukuinen läpimuuttaja, joka levähtää lahden liejuranhoilla melko kaukana osayleiskaava-alueesta, eikä merkittäviä haitallisia vaikutuksia lajiin todennäköisesti ole.
A151	Suokukko	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on säännöllinen läpimuuttaja alueella, ja laji ruokailee mm. liejuranhoilla ja länsiosan rantaniityillä. Hankkeen haitalliset vaikutukset lajiin ovat vähäiset.
A152	Jänkäkurppa	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on säännöllinen läpimuuttaja alueella, ja laji ruokailee mm. liejuranhoilla ja länsiosan rantaniityillä. Hankkeen haitalliset vaikutukset lajiin eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A154	Heinäkurppa	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvinainen läpimuuttaja alueella, ja laji ruokailee mm. liejuranhoilla ja länsiosan rantaniityillä. Hankkeen

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
					haitalliset vaikutukset lajiin eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A156	Mustapyrstökuiiri	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on säännöllinen läpimuuttaja alueella, ja laji ruokailee mm. liejurannoilla ja länsiosan rantaniityillä Hankkeen haitalliset vaikutukset lajiin eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A157	Punakuiri	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on säännöllinen läpimuuttaja alueella, ja laji ruokailee mm. liejurannoilla ja länsiosan rantaniityillä. Hankkeen haitalliset vaikutukset lajiin eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A161	Mustaviklo	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on säännöllinen läpimuuttaja alueella, ja laji ruokailee mm. liejurannoilla ja länsiosan rantaniityillä. Hankkeen haitalliset vaikutukset lajiin eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A162	Punajalkaviklo	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji ja levähtäjä alueella. Laji suosii liejurantoja sekä rantaniittyjä ja ruovikkoalueiden reunoja. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta haitalliset vaikutukset eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A166	Liro	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on säännöllinen läpimuuttaja alueella, ja laji ruokailee mm. liejurannoilla ja länsiosan rantaniityillä. Hankkeen haitalliset vaikutukset lajiin eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A170	Vesipääsky	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Laji on alueella harvalukuinen läpimuuttaja, joka levähtää lahden liejurannoilla melko kaukana osayleiskaava-alueesta, hankkeen haitalliset vaikutukset lajiin eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A177	Pikkulokki	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua lampareille asti, mutta hankkeen haitalliset vaikutukset lajiin eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A190	Räyskä	Erittäin suuri	Kohtalainen	Merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella, myös Pornaistenniemen edustan lampareilla. Osayleiskaavalla voi olla merkittäviä vaikutuksia lajiin, jos häiriö suojelualueen länsiosassa lisääntyy, tai vedenlaatu muuttuu..
A193	Kalatiira	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta haitalliset vaikutukset eivät todennäköisesti ole merkittäviä.

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
A194	Lapintiira	Suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta haitalliset vaikutukset eivät todennäköisesti ole merkittäviä.
A195	Pikkutiira	Erittäin suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, hankkeella ei ole merkittävää haitallista vaikutusta lajiin.
A197	Mustatiira	Erittäin suuri	Vähäinen	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, hankkeella ei ole merkittävää haitallista vaikutusta lajiin.
A215	Huuhkaja	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen vierailija alueella ympäri vuoden. Pesimäpaikat ovat muualla. Hanke ei vaikuta merkittävästi lajiin.
A217	Varpuspöllö	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen vierailija alueella ympäri vuoden. Pesimäpaikat ovat muualla. Hanke ei vaikuta merkittävästi lajiin.
A220	Viirupöllö	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen vierailija alueella ympäri vuoden. Pesimäpaikat ovat muualla. Hanke ei vaikuta merkittävästi lajiin.
A222	Suopöllö	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen vierailija alueella ympäri kevät ja syysmuuton aikaan. Osayleiskaavalla ei ole merkittävää haitallista vaikutusta lajiin.
A229	Kuningaskalastaja	Suuri	Suuri	Merkittävä	Lajia tavataan harvalukuisena mm. Pornaistenniemen lampareilla. Voimakas melu työvaiheista voi ulottua ruovikon länsiosaan asti ja haitallinen vaikutus saattaa olla merkittävä.
A239	Valkoselkätikka	Erittäin suuri	Erittäin suuri	Merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji ja talvivieras alueella. Valkoselkätikkoja havaitaan säännöllisesti mm. Pornaistenniemessä, alle 250 metriä osayleiskaava-alueesta. Voimakas melu työvaiheista ja ihmisten liikkuminen reuna-alueella voivat aiheuttaa merkittävää haittaa lajille.
A241	Pohjantikka	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji pesii kuusimetsissä, ja talvella ruokailevia pohjantikkoja voi nähdä Vanhankaupunginlahden kuusikoissa ja myös rantapuustossa ruokailemassa. Osayleiskaavalla ei ole merkittävää vaikutusta lajiin.
A258	Lapinkirvinen	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen läpimuuttaja alueella, erityisesti ruovikkoalueella ja peltojen reunoilla. Hankkeen vaikutus lajiin ei ole merkittävä.

Koodi	Nimi	Kohteen herkkyys	Muutoksen suuruus	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Lisätietoja
A260	Keltavästäräkki	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on nykyisin harvalukuinen pesimälaji alueen niityillä ja ruovikon reunoilla, lisäksi keltavästäräkkejä levähtää alueella muuttoaikoina. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutus lajiin ei ole merkittävä.
A264	Koskikara	Suuri	Suuri	Merkittävä	Koskikaroja voi nähdä talvehtivana Vanhankaupunginkoskella. Osayleiskaavalla voi olla merkittävää vaikutusta lajiin, jos Vantaanjoen vedenlaatu heikkenee ja pohjaeläimistö vähenee, tai häiriö sulalla koskialueella lisääntyy.
A272	Sinirinta	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen läpimuuttaja alueella, erityisesti ruovikkoalueella ja peltojen reunoilla. Mm. Pornaistenniemellä lajia havaitaan joka vuosi. Osayleiskaavalla voi olla vaikutusta lajiin, mutta todennäköisesti vaikutus ei ole merkittävä.
A298	Rastaskerttunen	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen pesijä Vanhankaupunginlahdella. Pornaistenniemen itäpuolen ruovikkoalueella noin 100-500 metrin päässä osayleiskaava-alueesta on säännöllisesti rastaskerttusen reviierejä. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta todennäköisesti vaikutus ei ole merkittävä.
A320	Pikkusieppo	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji pesii kuusimetsissä, muuttoaikoina sitä voi havaita myös muissa ympäristöissä. Osayleiskaavalla ei ole merkittävää vaikutusta lajiin.
A338	Pikkulepinkäinen	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji pesii peltojen, niittyjen ja luhtien reunapensaikoissa. Vanhankaupunginlahdella pesimäpaikat ovat kauempana osayleiskaava-alueesta eikä hankkeella ole merkittävää vaikutusta lajiin.
A608	Sitruunavästäräkki	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji lahdella. Se on pesinyt viime vuosina lahden länsiosan niityillä ja ruovikkoalueen reunoilla, alle 500 metrin päässä osayleiskaava-alueesta. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutus ei todennäköisesti ole merkittävä.
A640	Selkälokki, alalaji fuscus	Suuri	Kohtalainen	Ei merkittävä	Laji ei pesi Vanhankaupunginlahdella, mutta selkälokit käyvät pesimäaikana ruokailemassa lahdella ja jokisuussa. Kokonaisuutena haitta ei ole merkittävä.

9. Vaikutusten lieventäminen

Osayleiskaavan mahdollisia haitallisia vaikutuksia Natura-alueisiin voidaan lieventää useilla eri tavoilla. Rakentamisen aikaisia vaikutuksia voidaan lieventää niin, että voimakasta melua aiheuttavat työt, kuten räjäytykset, maansiirto ja poraukset suoritetaan lintujen pesimäkauden ulkopuolella. Lintujen pesimäkausi Vanhankaupunginlahdella on 1.2.–31.7.

Rakennetun alueen valaistus voidaan suunnitella ja toteuttaa lintuystävällisesti. Valaistusta voidaan myös rajoittaa teholtaan, värisävyiltään ja suuntauksiltaan sekä ajallisesti. Lähtökohdana voidaan pitää, että valaistusvaikutus ei oleellisesti lisääntyisi Natura -alueen puolella, eikä valoja suunnata ylöspäin taivaalle. Yöaikaan (keväästä loppusyksyyn) valaistus pidetään minimissään ja toimintaperiaatteena ovat liiketunnistimet.

Vanhankaupunginlahden Natura-alueen reunaan rajoittuvissa kortteleissa voidaan pienentää rakennustehokkuutta ja rakentaa matalampia rakennuksia, jotka eivät nouse puiden latvojen tason yläpuolelle. Natura-alueen rajalle on syytä jättää myös puustoinen vyöhyke, jonka leveys on noin 50 metriä. Kasvavan asukasmäärän mahdollisesti aiheuttamaa häiriötä Natura-alueen sisällä, erityisesti Lammassaaren suuntaan kulkevilla poluilla ja Pornaistenniemen suojelualueella, voidaan vähentää virkistyskäytön ohjauksella ja uusilla palvelurakenteilla, tarvittaessa aitaamalla kevyesti herkimpiä maastokohtia.

Vuollejokisimpukoiden väliaikainen siirto ja palautus, jos niitä esiintyy rakentamiskohdassa	Jokirantojen luonnontilan säilyttäminen	Melua aiheuttavan rakentamistoiminnan ajoitus mm. linnuston tai vaelluskalojen kannalta
Rakentamismassojen pienentäminen suojelualueen reunan läheltä	Kirkkaiden valojen ja suurten lasipintojen välttäminen korkeissa rakennuksissa	Hulevesien ohjaaminen laskeutusaltaiden kautta
Valvonnan tehostaminen Natura-alueella	Ihmisten kulun ohjaaminen Vanhankaupunginlahdella	Tiedotuksen ja valistuksen lisääminen

Kuva 9–1. Mahdollisia lieventämistoimia Vanhankaupunginlahden ja Vantaanjoen Natura-alueilla.

Taulukko 9-1. Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaavan arvioidut vaikutukset Vantaanjoen -Natura-alueen luontotyyppeihin ja eliölajeihin ilman lieventämistoimia ja lieventämistoimilla.

Koodi	Nimi	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Haitallisten vaikutusten merkittävyys lieventämistoimilla	Lieventämiskeinoja
1355	Lutra lutra	Merkittävä	Ei merkittävä	Vaikutuksia voidaan lieventää 1) välttämällä rakentamistoimintaa Vantaanjoen rannalla talvella 2) säilyttämällä rannoilla suojaisia ja varjoisia kulkuyhteyksiä saukolle, joita pitkin se voi kulkea ilman että sen täytyy ylittää autoteitä.
1032	Unio crassus	Merkittävä	Ei merkittävä	Vuollejokisimpukkaa esiintyy Vantaanjoen vesistöalueella. Simpukan toukkien väli-isäntiä ovat kalat. Vanhankaupunginkosken esiintymä on viimeinen alajuoksulla, vaikutus koko laajan vesistöalueen vuollejokisimpukkapopulaatioon on vähäinen, mutta paikallisesti se on merkittävä. <ul style="list-style-type: none"> 1) Ensin täytyy selvittää, onko siltojen rakentamiskohtien kohdalla vuollejokisimpukoita. 2) Jos simpukoita esiintyy, täytyy hakea poikkeuslupa ja siirtää simpukat niistä kohdista turvaan yläjuoksun suuntaan.

Taulukko 9-2. Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaavan arvioidut vaikutukset Vanhankaupunginlahden lintuvesi -Natura-alueen luontotyyppeihin ja eliölajeihin ilman lieventämistoimia ja lieventämistoimilla.

Koodi	Nimi	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Haitallisten vaikutusten merkittävyys lieventämistoimilla	Lieventämiskeinoja
1630	Merenrantaniityt*	Merkittävä	Ei merkittävä	Luontotyyppiä esiintyy Vanhankaupunginlahdella Pornaistenniemestä itään. Lieventämistoimia ovat 1) reuna-alueen säilyttäminen luonnontilaisen kaltaisena 2) ihmisten kulun ohjaaminen ja opastus 3) jatkuva laidunnus- ja niittohoito
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	Merkittävä	Ei merkittävä	Luontotyyppiä esiintyy Vanhankaupunginlahdella Pornaistenniemestä itään, aivan osayleiskaava-alueen rajalla. Lieventämistoimia ovat 1) reuna-alueen säilyttäminen luonnontilaisenkaltaisena 2) ihmisten kulun ohjaaminen ja opastus
9050	Lehdot	Merkittävä	Ei merkittävä	Luontotyyppi esiintyy Viikintien varrella. Lieventämistoimia ovat 1) reuna-alueen säilyttäminen luonnontilaisenkaltaisena 2) ihmisten kulun ohjaaminen ja opastus
9080	Metsäluhdat*	Merkittävä	Ei merkittävä	Luontotyyppiä esiintyy Vanhankaupunginlahdella Pornaistenniemestä itään, aivan osayleiskaava-alueen rajalla. Lieventämistoimia ovat 1) reuna-alueen säilyttäminen luonnontilaisenkaltaisena 2) ihmisten kulun

Koodi	Nimi	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Haitallisten vaikutusten merkittävyys lieventämistoinnilla	Lieventämiskeinoja
				ohjaaminen ja opastus
A021	Kaulushaikara	Merkittävä	Ei merkittävä	Kaulushaikara pesii harvinaisena Vanhankaupunginlahden laajoissa ruovikoissa. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A028	Harmaahaikara	Merkittävä	Ei merkittävä	Harmaahaikara pesii Vanhankaupunginlahdella Klobbenin saarella ja viime vuosina myös länsiosan ruovikkoalueella. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A038	Laulujoutsen	Merkittävä	Ei merkittävä	Lajia havaitaan muuttoaikana Vanhankaupunginlahden vesialueella, ja lisäksi laji pesii lahdella. Pesäpaikka on vaihdellut eri vuosina. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A045	Valkoposkihanhi	Merkittävä	Ei merkittävä	Laji pesii, levähtää ja ruokailee Vanhankaupunginlahdella ja se ympäristössä. Loppukesällä lahdella voi olla tuhansia levähtäviä valkoposkiahania, erityisesti koetilan pelloilla ja Lammassaaren niityllä, jonne on osayleiskaava-alueelta matkaa noin 700 metriä. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A055	Heinätavi	Merkittävä	Ei merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.

Koodi	Nimi	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Haitallisten vaikutusten merkittävyys lieventämistoinnilla	Lieventämiskeinoja
A056	Lapasorsa	Merkittävä	Ei merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimäajan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A059	Punasotka	Merkittävä	Ei merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimäajan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A061	Tukkasotka	Merkittävä	Ei merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella sekä ruovikon lampareilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimäajan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A075	Merikotka	Merkittävä	Ei merkittävä	Merikotka pesii ja saalistaa lahden alueella. Vanha pesäpaikka on ollut yli kilometrin päässä osayleiskaava-alueesta, mutta yksilöt liikkuvat saalistamassa myös lahden länsiosassa. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimäajan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A081	Ruskosuohaukka	Merkittävä	Ei merkittävä	Ruskosuohaukka pesii harvinaisena Vanhankaupunginlahden laajoissa ruovikoissa. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimäajan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A099	Nuolihaukka	Merkittävä	Ei merkittävä	Nuolihaukka on harvalukuinen pesimälaji ja levähtäjä alueella. Laji saalistaa mm. sudenkorentoja Pornaistenniemen lampareiden yllä. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta

Koodi	Nimi	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Haitallisten vaikutusten merkittävyys lieventämistoi milla	Lieventämiskeinoja
				melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A103	Muuttohaukka	Merkittävä	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen läpimuuttaja alueella, se saalistaa lahden yllä muita lintuja ravinnokseen. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella 2) vähentämällä rakennustoiminnasta mahdollisesti aiheutuvaa häiriötä lahden länsiosan reunavyöhykkeillä myös muuttoaikoina.
A119	Luhtahuitti	Merkittävä	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji Vanhankaupunginlahdella, mm. Pornaistenniemen itäpuolen lampareilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A120	Pikkuhuitti	Merkittävä	Ei merkittävä	Laji on harvinainen laji Vanhankaupunginlahdella, mm. Pornaistenniemen itäpuolen lampareilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A122	Ruisräikkä	Merkittävä	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji Vanhankaupunginlahdella, mm. rantaniityillä ja ruovikkoalueiden reunoilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A123	Liejukana	Merkittävä	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji Vanhankaupunginlahdella, mm. Pornaistenniemen itäpuolen lampareilla. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimääjan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.

Koodi	Nimi	Haitallisten vaikutusten merkittävyys	Haitallisten vaikutusten merkittävyys lieventämistotilla	Lieventämiskeinoja
A127	Kurki	Merkittävä	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji Vanhankaupunginlahdella, rantaniityillä ja länsiosan ruovikkoalueella. Voimakas melu työvaiheista ulottuu ruovikon länsiosaan asti, mutta sen vaikutusta voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimäajan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A190	Räyskä	Merkittävä	Ei merkittävä	Lajia havaitaan pesimä- ja muuttoaikoina Vanhankaupunginlahden vesialueella, se saalistaa myös Pornaistenniemen lampareilla. Vaikutuksia voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimäajan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A229	Kuningaskalastaja	Merkittävä	Ei merkittävä	Lajia tavataan harvalukuisena mm. Pornaistenniemen lampareilla. Vaikutuksia voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimäajan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A239	Valkoselkätikka	Merkittävä	Ei merkittävä	Laji on harvalukuinen pesimälaji ja talvievias alueella. Valkoselkätikkoja havaitaan säännöllisesti mm. Pornaistenniemessä, alle 250 metriä osayleiskaava-alueesta. Vaikutuksia voidaan lieventää 1) tekemällä voimakasta melua aiheuttavat työt pesimäajan ulkopuolella 2) jättämällä suojelualueen reunoille riittävän leveä, mieluiten vähintään 50 metriä leveä suojavyöhyke, ja pienentämällä reunimmaisten kortteleiden rakennusten suunniteltuja korkeuksia 3) ohjaamalla ihmisten liikkumista alueella.
A264	Koskikara	Merkittävä	Ei merkittävä	Koskikaroja voi nähdä talvehtivana Vanhankaupunginkoskella. Osayleiskaavalla on merkittävä vaikutus lajiin. Vaikutuksia voidaan lieventää 1) välttämällä rakennustoimintaa koskialueen reunoilla loka-maaliskuun välisenä aikana.

seurannan osana. Saukosta olisi hyvä tehdä koko Helsingin alueen kattava selvitys, jotta saadaan laajempi käsitys lajin esiintymisestä Vantaanjoen rannoilla ja rannikolla. Helsingin kaupungin seurantaohjelmassa nisäkkäitä seurataan yleisohvaintojen ja aktiivisten kansalaisten riistakameroiden avulla. Saukon esiintymistä on suositeltavaa seurata Vanhankaupunginkosken alueella kaavan toteuttamisen ajan vuosittain eri menetelmillä (lumijälkilaskenta, riistakamerat ja havainnointi lämpötähystimillä), varsinkin jos laajemmassa selvityksessä saadaan viitteitä, että alue on lajin säännöllistä esiintymisaluetta.

Vanhankaupunginlahden lintuveden alueella tehdään Helsingin kaupungin, Suomen ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen yhteistyönä säännöllistä linnustonseurantaa. Tämän kaava-alueen vaikutusten seuraamiseksi ei ole tarpeen tehdä erillistä seurantaa, vaan huomioida se osana alueella jo tehtävää seurantaa.

Kasvillisuuden osalta on tarpeen tehdä tarkempia selvityksiä. Erityisesti mahdollisista vaikutuksista kaava-alueen reunalla oleviin luontotyypeihin, kuten Säynäslahden pohjoisosan lehtoon. On oletettavaa, että asuntorakentamisen lisääntyminen alueen reunalla voi lisätä roskaantumista tai kulumista myös suojelualueen puolella. Seuranta voidaan tehdä valitsemalla sopivat kohdat, joilla luontotyyppien nykytila kuvataan ja myös kuluneisuudesta tehdään huomioita. Kasvillisuuden kuluneisuuden seuranta on otettu mukaan myös joidenkin muiden Helsingin luonnonsuojelualueiden seurantaan.

11. Yhteenveto luontovaikutuksista ja suositukset

Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaava-alueen toteuttamisella voi olla haitallisia vaikutuksia läheisiin Natura-alueisiin. Erityisesti rakentaminen, sekä asukasmäärän kasvu, voivat vaikuttaa Vanhankaupunginlahden länsiosan pesimälinnustoon, sekä länsiosan luontotyypeihin. Luontotyypeistä hankkeen vaikutuspiirissä ovat erityisesti vaihettumis- ja rantasuot, metsäluhdet ja lehdot.

Merkittäviä haitallisia vaikutuksia saattaa kohdistua Vanhan kaupunginlahden lintuvesi -Natura-alueen suojeluperusteisiin luontoarvoihin, lähinnä linnustoon. Niitä voidaan kuitenkin vähentää tai kokonaan välttää tekemällä lieventämistoimia. Koskimies (2023) on omassa raportissaan linnuston osalta todennut, että Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaava-alue ei ole tärkeää lintualuetta lukuun ottamatta Pornaistenniemeä ja Säynäslahden rantametsäkaistaletta. Hänen mukaansa näiden metsäalueiden säilyttäminen mahdollisimman luonnonmukaisena on välttämätöntä paitsi tarkastelualueen linnuston arvokkaimman osan turvaamiseksi myös sen takaamiseksi, että uudisrakentamisesta ei koidu merkittävää haittaa Vanhankaupunginlahden Natura-alueelle eikä sen perusteena olevalle lintulajistolle. Tämä edellyttää myös sitä, että uusia kevyenliikenteen väyliä ei raivata rantavyöhykkeelle, eikä nykyisiääkään levennetä.

Muita mahdollisia lieventämistoimia ovat muun muassa ajallinen rakentamisen jaksottaminen, suunniteltujen rakentamismäärien alentaminen tai rakentamiskohteiden sijoittamisen uudelleen suunnittelu. Luonnonsuojelualueen rajalle ei tulisi rakentaa nykyistä reunavyöhykettä korkeampia rakennuksia, rakennuskanta voi nousta tasaisesti Viikinmäkeä kohti. Valmiiden korkeiden

rakennusten mahdollisesti linnuille aiheuttama törmäysriski voidaan minimoida julkisivujen suunnittelussa. Korkeita heijastavia pintoja ei tule tehdä, tai talojen yläosia valaista ympäröivää aluetta kirkkaammin. Alueen valaistus tulee suunnitella niin, että alueen rakentuessa hajavaloo ei suuntaudu Vanhankaupunginlahden suojelualueelle päin.

Vantaanjoen luontoarvoista vaikutuksia voi olla erityisesti vuollejokisimpukkaan, jos siltojen rakentamisen takia joudutaan muokkaamaan joen pohjaa. Ennen töitä on selvitettävä, onko kohdalla vuollejokisimpukoita. Jos on, tarvitaan Uudenmaan ELY-keskukselta poikkeuslupa suojelusta poikkeamiseen, ja simpukat on mahdollisesti siirrettävä rakentamiskohdasta turvaan.

Vantaanjoen osalta vaikutusta voi olla myös saukkoon. Saukolle on jätettävä rantaan sopivat kulkureitit, joita pitkin se pääsee liikkumaan jokivarresta ja talvella eri koskialueiden välillä. Esimerkiksi rantojen jättäminen viher- tai virkistysalueiksi ja kuivan rantaosuuden jättäminen siltojen alle mahdollistaa saukkojen liikkumisen jokivarresta.

Kasvava asukasmäärä lisää ihmisten liikkumista Vanhankaupunginlahden alueella ja Vantaanjoen rannoilla. Alueiden käyttö on suunniteltava huolellisesti, jotta merkittäviä haittoja ihmistoiminnasta ei aiheudu. Tätä asiaa on otettu huomioon jo Vanhankaupunginlahden hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Ihmisten kulku kanavoidsa reiteille ja lintujen pesintärauha turvataan myös mm. piilokojujen, lintutornien ja näkösuojien avulla. Jalankulun ja pyöräilyn pääreitti kulkee suojelualueen ulkopuolella.

Kaava-alueen toteutuksesta on vaikutuksia alueen luontoarvoihin. Molempien Natura-alueiden erillinen tarkastelu osoittaa, että lieventämistoimien kanssa kumpaankaan alueeseen ei kohdistu merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Kaavoituksessa on huomioitu jo aiemmissa selvityksissä annettuja suosituksia ja siten vaikutuksia on saatu olennaisesti vähenemään. Kokonaan haitallisia vaikutuksia ei voida poistaa, mutta niiden ei katsota olevan merkittäviä, jos lieventämistoimet otetaan huomioon.

Natura-alueiden tilan seuranta on suositeltavaa täydentää vielä hieman tarkemmilla ja kohdennettummilla seurannoilla kuin tähän asti on tehty. Keskeisimmät lisätarpeet liittyvät vuollejokisimpukkaan, saukkoon ja kaava-aluetta lähimpien luontotyyppien tilan seurantaan.

12. Kirjallisuus

Edita Lakitieto Oy. (2024). FINLEX® - Ajantasainen lainsäädäntö: Luonnonsuojelulaki 9/2023 [WWW Document]. URL <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230009>

Ellermaa, M. (2017). Helsingin tärkeät lintualueet ja merkittävä linnusto 2017. Kaupunkiympäristön Julk. 2018/8.

Erävuori, L. (2011) Finnoon osayleiskaava. Vaikutukset Finnoon linnustoalueeseen. --- Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisuja.

Erävuori, L., Kullberg, J., Lammi, E., Manner, J.-P., Routasuo, P., Suominen, H. & Vauhkonen, M. (2022). Helsingin uhanalaisten luontotyyppien inventoinnit 2017-2020. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2022:7.

Erävuori, L., Lammi, E. & Vauhkonen, M. (2017). Luontodirektiivin liitteen IV(a) eläinlajien huomioon ottaminen Helsingin kaupungin hankkeissa. , Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2017:4.

European Commission. Directorate General for Environment. (2022). Guidance document on assessment of plans and projects in relation to Natura 2000 sites: a summary. LU: Publications Office.

Helsingin karttapalvelu [WWW Document]. (2024). . URL <https://kartta.hel.fi/#>

Helsinki, 2024. Lintuturvallinen rakentaminen – ohje. Rakennusvalvonnan ohje 13.2.2024. Verkojulkaisu.

Kala- ja Vesitutkimus Oy, Mikkola-Roos, M. & Hirvonen, H. (1996.) Toukolanranta, rakentamisen ympäristövaikutukset. Ekologinen näkökulma II. --- Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 1996:20.

Koskimies, P. (2023). Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaava: Maankäytön muutostenvaikutus linnustoon. Faunatican raportteja 4/2023.

Kunnas, J. (2023). Viikinrannan– Lahdenväylän osayleiskaava, suunnitteluperiaatteet.

Kunnas, J. (2024). Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaava Selostus, luonnos 27.2.2024.

Lammi, E. (2001). Vanhankaupunginlahden vesikasvillisuus- selvitys 2001.

Lammi, E. (2013). Lintujen lentoreittiselvitys Finnoon alueella.

Lammi, E. & Routasuo, P. (2022). Liito-oravan levinneisyys Helsingissä 2020 ja 2021. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2022:8.

Mäkelä, K. & Salo, P. (2023). Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle). Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023.

Marttunen, M., Grönlund, S., Hokkanen, J., Jantunen, J., Karjalainen, T.P., Luodemäki, S., Mustajoki, J., Neste, J., Saarikoski, H., Vallius, E. & Vartia, M. (2016). Hyviä käytäntöjä ympäristövaikutusten arvioinnissa). Suomen ympäristökeskuksen raportteja 39/2015. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Nieminen, M. & Ahola, A. (2017). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen ympäristö 1:2017.

Pietilä, H. (1999). Helsingin eläinatlas. Nisäkkäät, matelijat ja sammakkoeläimet.). Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 8/99.

Pynnönen, P. (2013). Vanhankaupunginlahden sudenkorentoselvitys 2012. Hels. Kaupungin Ymp. Julk. 13/2013.

Saarikivi, J. (2022). Helsingin matelija- ja sammakkoeläinkartoitus keväällä 2022.

Salminen, J. (2022). Helsingin kaupungin luontoseurantasuunnitelma. Kaupunkiympäristön Julk. 10/2022.

Sarvanne, H., Mikkola-Roos, M., Rusanen, P. & Meller, K. (2019). Helsingin Vanhankaupunginlahden linnustonseuranta – Vuosien 2013–2019 yhteenveto. Kaupunkiympäristön Julk. 2019/29.